

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-betűs betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryiltás pott sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF

Szerda, május 17.

Mai számunk főbb közleményei:

- A kereskedelmi költségvetés.
- A katonai reformok.
- Menekülés a katonaság elől.
- Pareoz Gyula dr. nyugalmában.
- Achim a ravatalon.
- Érdekes házasság.
- Színházi pletykák.

Tisza István az állami tisztviselőkért.

— Arad a második lakbérosztályban. —
Arad, május 16.

(Fővárosi tudósítónktól.) Tisza István gróf Aradon tartott programbeszédében, de azóta is számtalan alkalommal ismerte el, hogy a közszolgálatban álló tisztviselői kar helyzetén, az állam pénzügyi erejének keretén belül, javítani kell és megígérte a maga támogatását. Tisza István gróf a belügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával tartott hatalmas beszédével ugyancsak a vármegyei tisztviselők nagy érdekeit vette hatalmas pártfogásába és a statusrendezésre ajánlott tervezet a vármegyei tisztviselők reményeit igen közel vitte a megvalósuláshoz. Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök ígéretet tett, hogy a jövő évi költségvetésben már pénzbelileg is kifejezésre jut, hogy Tisza nagy koncepcióju tervezetét a kormány honorálta.

Fővárosi tudósítónknak teljesen beavatott helyen szerzett információja alapján most azonban ennél a ténynél többet is jelenthetünk. Arról értesülünk, hogy Tisza István gróf köz-

benjárására az 1912. évi költségvetés nemcsak az aradmegyei tisztviselők sorsán javít, de az Aradon működő állami tisztviselők részére is kellemes meglepetést tartalmaz. A költségvetést, mely az állami tisztviselők fizetését és lakbérét írja elő, most már előkészületben van és Lukács László pénzügyminiszter utasítására rendkívül nagy jelentőségű reformot tartalmaz. Ez az újítás Aradot és az itt élő állami tisztviselőket érdekli, mert a pénzügyminiszter az ő régi jogos kérésüket hallgatta meg az ő évtizedes óhajátukat teljesíti.

Az 1912-iki állami költségvetésben Arad város a II-ik lakbérosztályba tartozó városok közé van felvéve.

Tisza István grófnak sikerült meggyőznie a pénzügyminisztert arról, hogy Arad város lakbérék tekintetében az ország egyik legdrágább városa és hogy az állami tisztviselők súlyosan érzik annak az osztályozásnak a hátrányait, mely az 1908. évi költségvetési törvénnyel Aradot a III-ik lakbérosztályba sorozta.

Evekre nyulik vissza az aradi állami tisztviselők lakbérmozgalma. Egy szerencsétlen és magának a pénzügyminiszternek intencióiival is ellenkező statisztika alapján történt ez a besorolás. Wekerle pénzügyminisztersége alatt adott ki egy rendeletet 1907-ben a pénzügyigazgatóságoknak és felszólította azokat, hogy írják össze a tisztviselői lakásoknak alkalmas lakosztályokat. Aradon ezt a rendeletet félreértették és olyan külvárosi, nedves és oduszerű háromszobás lakásokat is besoroztak, melyeket utóbb maga a

minisztérium is törölt a statisztikából, mert belátta, hogy azok nem tisztviselőknek valók. Természetesen az ilyen lakások bérösszege alacsonyabb, mint amennyi lakbért az állam ad tisztviselőinek. De a kimutatás nem fedte a tényeket, mert olyan lakásokban nem lakik tisztviselő, amelyben pedig lakik, azt méreg drágán kell megfizetnie, noha a házbér-bevallások szerint ez sem tünt ki akkor. Ebből szempontból ugyan ma már javult a helyzet, mert a háztulajdonosok belátták, hogy az alacsony bevallás mit sem használ, az adókiivetésnél csak a megfelelő magas adót rójják ki.

Arad eme szerencsétlen statisztika következtében majdnem végzetesen mostoha osztályozásnak volt kitéve. A város törvényhatósági bizottsága legmelegebb hangú felirattal támogatta a készülő veszedelem ellen mozgalomba lépett állami tisztviselői kart és a pénzügyminisztérium kénytelen volt belátni, hogy ha az aradi pénzügyigazgatóság által készített és az osztályozás alapjául szánt statisztikát elfogadja, Arad a IV-ik lakbér osztályba kerülne.

Hogy ez mit jelentene annak illusztrálására talán elég egy adat. Aradon a májusi negyed alkalmával egy lakást négyezer koronáért adták bérebe. Ez a IV. lakbérosztály legmagasabb fokozata ezernyolcszáz korona.

Ez a keserű pohár elmúlt az aradi állami tisztviselőkről, de az 1908-ik évi költségvetésben megtörtént III-ik osztályba való sorozás sem keltett megnyugvást. Nem felelt meg az aradi viszonyoknak. Temesvár és

Arnyék a falun.

Írta: Lőrinczy György.

Vége van már annak, hogy az történet Pálfalván, amit Szőke István, Kispatkó Dániel, meg Czókoly Mihály akar. Igaz, hogy a tornyát akkor bádogozták újra, mikor Szőke István volt a kurátor, s akkor építették az iskolát is, a közös csikólegelő meg a Czókoly Mihály bírósokodása idejéből való, de az mind régen volt. Most bezzeg, nem akarta a tagosítást sem Szőke István, sem Kispatkó Dániel, sem Czókoly Mihály, még is meglett; pedig, hogy mire való, voltaképp egyetlen ember sem tudja az egész Pálfalván.

Azaz, hogy annál jobban tudja Nagy Gergely, aki mestere volt. Hiszen az ő furfangos eszejárása elég volna két prókátornak is, noha annak idején utibiztosnak sem igen vált be. Mikor ugyanis a téns vármegyén a nagy rendezkedés volt, ha jól emlékszem, hetvenkettőber, Nagy Gergelyt is, mint afféle szerszavas, kékbeli nemes kortest megtették utibiztosnak. Ahogy az első hónap elmúlt, Nagy Gergely aztán beállított a főszolgabíróhoz, hogy a fizetését fölelje. Stemplis, diósgyőri papirosra írta a nyugtatót, harminchárom forint harminchárom krajcáról osztrákértékben s cifra manu-

propriával kanyarintotta alája a nevé, ezenképpen: tekintetes Nagy Gergely s. k. utibiztos.

A főszolgabíró vörös lett a méregtől, mint az érett paprika.

— Megbolondult kend, Nagy Gergely? —
— förmédt rá az utibiztosra.

— Köszönöm kérdését, nem háliszennek, tekintetes uram. Miért tetszik kérdezni?

— Mert hát az áldóját kendnek, ha kend tekintetes, hát én akkor mi vagyok.

Ezt mondta a főszolgabíró, de tett még hozzá egyéb egyetmást is. Többek közt, hogy Nagy Gergely uramnak kitelt a becsülete. El-mehet hosszú vakációra és vissza meg ne is igyekezzék többet. Így esett ki Nagy Gergely a tekintetességéből, meg a megyei hivatalból, mikor még rá sem ért belemelegedni.

De azért a falu eleje ő most is. Mindig a várost járja; fiskálisokkal, boltosokkal, céhbellekkel egyformán jó barátságban áll s a takaréknak, megyeházán, adóhivatalban mindennapos. Hát ő taposta ki a tagosítást is, nem hiába jár szünetlen a városi urak nyakán. Különben hasznát is látja bizonyosan.

Vége felé járt a tél, mikor a tagosító deputáció Pálfalvára megérkezett. Annyi hintót talán soha sem láttak Pálfalván egyszerre,

pedig a végrehajtó, licitáció, komiszárius sem ritka vendég, de az mindegyik külön jár, egyenkint, noha baj nélkül igen-igen ritkák.

A község házára hajtattott valamennyi és oda dobolták össze a falut is. Odasereglett minden számottevő ember, Szőke István, Kispatkó Dániel, Czókoly Mihály, meg a tiszteletes ur, a tanító, meg a notárius. Tisztelesség nem esik szólván, itt bizony még ez mind esékély ember a többivel együtt ahhoz képest, hogy a deputációval a vicispán, az inzsellér, a fiskális, sőt maga a főszolgabíró is ott volt. Csupa nagy, hatalmas megyei potentát, de hiszen annyi paksaméta íráshoz amennyit idecipeltek, kell is, aki eligazodjék rajta. Szép, ékes beszéddel magyarázták el, azt meg kell adni, hogy milyen istenáldása legyen az a tagosítás. Hogy mindenkinek egy darabban legyen a földje annyi, amennyit valósággal meg ér. Csak-hogy ember legyen, aki ezt az ötödfélezer holdas határt úgy elosztja, hogy senkinek se legyen kára belőle.

Szőke István legalább is kételkedően rázogatta a fejét, bár az inzsellér ugyancsak nyugtatgatta.

— Sohse fájjon amiatt kigyelmednek a feje, Szőke István uram!

Szőke István erre nagyot sóhajtott.

Szeged, ahol megközelítőleg sem oly drágák a lakások, megelőzték Aradot, mely azonban most a város nagynevű képviselőjének közbenjárására, végre, igazságos elbánásban részesül.

Az új osztályban nyolcvantól kétszáz koronáig terjedő emelés jut a tisztviselőknek, mint ez az alábbi táblázatból kitűnik:

	III-ik lakbéroszt.	II-ik lakbéroszt.
V. fizetési rangoszt. 2000 kor.	2250 kor.	
VI. " " 1600 " "	1800 " "	
VII. " " 1280 " "	1440 " "	
VIII. " " 1040 " "	1170 " "	
IX. " " 800 " "	900 " "	
X. " " 720 " "	810 " "	
XI. " " 640 " "	720 " "	

Ennek megfelelően emelkedik a kisebb javadalmazású tisztviselők, szolgák és egyéb alkalmazottak lakbérére is.

A kereskedelmi költségvetés.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, május 16.

A képviselőházban ma megkezdődött a kereskedelmi tárca költségvetési vitája, amely az előjелеkből ítélve nem nyulik hosszúra és holnapra minden valószínűség szerint be is fejeződik. A mai ülésen Hegyi Árpád és Batthyány Tivadar mondtak nagyobb beszédet kis érdeklődés mellett, ami miatt utóbbi szemrehányást is tett a Ház tagjainak.

A képviselőház mai üléséről tudósításunk a következő:

Elnök: Berzeviczy Albert.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök bejelentette Achim L. András meggyilkolását. A Házat ez az eset, ugymond, csak mély fájdalommal érintheti. Indítványozza, hogy Achim váratlan és tragikus halála fölött a Ház jegyzőkönyvben örökítse meg részvétét. Egyben felhatalmazást kér, hogy az új választás kiírása iránt az elnökség intézkedhessen. A Ház az elnök előterjesztéséhez hozzájárult.

Ezután az elnök jelentette, hogy a kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalása közben felmerülő szakkérdésekben Stettina József államtitkár szolgál felvilágosítással.

Következett a kereskedelmi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Első szónok

— Már hiszen, instálom, én arról nem tehetek. Csak hogy az apám is, a nagyapám is szint azon barázdán igazította az ekeszarvát, hát hozzá nő az ember, akár csak a lelke kötne oda.

De az ilyen beszédnek semmi fogamatja nem volt. Az inzellér kiterítette a nagy ákombákomp mappáját az asztalra s egy lélekzetre elmondta, hogy kinek mi lesz a járandósága. Ugy elosztotta az egész pálfalvi határt, mint a pinty. Egyesegyedül a Siralmas-dombon maradt föl háromezer kvadrától összevissza, de az is hasznavehetetlenség, nem hiába hívják Siralmasnak azt az egész dűlőt.

— Eligazítjuk azt is — mondta az inzellér. — Ha meg pör esnék belőle, arra való Karmossy fiskális ur. Törvény embere; telegkönyvben, paragrafusban járatos. Patakon tanult.

Karmossy ügyvéd ur mosolyogva bólintott. — No, no, majd hiszen rendet csinálunk. Igen. Goszonán még külömb eseteim voltak. Hej Goszona! Az volt aztán a tagosítás. Kétszázharmincegy pör!

Még hallgatni is szörnyűséges volt Czókoly Mihálynak, szinte ludbőrös lett a háta tőle.

De hamarosan fölkerkedett az egész gyülekezet. Imricze Jósikát, a kisbíró, meg Beilér Pétert előre küldték, hogy vigyék föl a pincetokot, elemőzsinát a Siralmas-tetőre, mert ott tartják meg az áldomást, alkonyatra. Aztán mint

Hegyi Árpád (Kossuth-párti): Pártja nevében nem fogadja el a költségvetést. A volt kormány kereskedelmi politikájától nagyon kevésben tér el a mostani kormány kereskedelmi politikája. Szükségesnek tartja egy közlekedési akadémiának a felállítását. Az iparfejlesztésre vonatkozólag a miniszter évről-évre tartozik jelentést tenni a Háznak. Ebben a tekintetben mulasztás terheli a minisztert. A postai alkalmazottak fizetésrendezésének kérdése állandóan foglalkoztatja a közvéleményt. Kéri a minisztert, hogy fokozottabb szeretettel kezelje ezt a kérdést.

Határozati javaslatot nyújt be, a melyben kéri, hogy a Ház utasítsa a minisztert, hogy foglalkozzék több jóindulattal a kezelők sorával.

Radicevics Lőrinc a horvátok nevében magyar nyelven kiemeli, hogy a közösségre bízott gazdasági érdekek igazságos istápolása különösen alkalmas volna a közösség testvéri érzetét megerősíteni. Utal arra, hogy a vasuti és forgalmi politika nem volt mindig igazságos tekintettel Horvátország érdekeire, és azért azt óhajtja, hogy a forgalmi és vasuti politika több tekintettel legyen Horvátország gazdasági szükségleteire, hogy az ország megkapja azon vasuti összeköttetéseket, melyeket érdekei sürgősen megkövetelnek.

Batthyány Tivadar nem ért egyet az előadóval abban, hogy a kereskedelmi vitát meg kell rövidíteni, mert nincs miniszter. A Ház már két év óta nem foglalkozott kereskedelmi költségvetéssel és így nem lehet lemondani arról, hogy a nagy közgazdasági kérdéseket a Ház megvitassa. A vám- és kereskedelmi politika terén nélkülözzük azt az erőt, melyet az önálló vámterület nyújthat egy államnak. Kétségtelen, hogy önálló vámterület esetén is igen sok cikknek szabad és vámmentes volna a forgalma Ausztria és Magyarország között, de az erő nem is a vámokban van, hanem abban a tudatban, hogy az önálló vámtarifa, ez a hatalmas fegyver, a kezünkben van. A gazdasági életnek másik fontos alapja a közlekedési utak kiépítése: Hieronyminek erre igen szép programja volt, de nálunk a programok pénz hiányában rendszeresen a papirosan maradnak. A közlekedés terén a vasut és a hajózás fejlesztését kívánja: oleosó viziutjainkat még nem tudjuk kihasználni. Jó közgazdasági törvények is kellenének, első sorban egy új és nem nagyon terjedelmes ipartörvény: revideálni kell a kereskedelmi törvényt és ennek keretében első sorban a biztosítási ügyeket. A szónok különben nagyon sajnálja, hogy mikor ily fontos dolgokról van szó, igen csekély az érdeklődés és élénk társalgás folyik a Házban.

Az elnök kijelenti, hogy a Házban élénk társalgás nem folyik, ilyet a szónok nem állíthat.

Batthyány Tivadar gróf: Nézzen körül bárki, hányan vannak a teremben! (Zaj.)

a raj, úgy estek neki a határnak. Alant, a Csompolya-parton kezdtek, onnan a Dobogóhátra kapaszkodtak, majd lehúzódtak a Gernyószikra. Láncot, kötelet feszítettek ki, karót vertek a földbe a barázdák mentén s nagy tanakodás, számolgatás közben úgy osztották a földet, ami hallgatagon csöndesen szunnyadt, mintha nem is róla volna szó. Egyetlen marék hó sem fehérlett a tájon, olyan volt a nagy pusztaságban takaró nélkül, mint a beteg ember, aki nyitott szemekkel alszik. Csak egy-egy tábla kelt vetés enyhítette itt is, ott is a sivár képet, mint valami félenken zsendülő halvány reménység.

Alkonyat felé értek visszatérőben, a Siralmas-dombra. Ott az inzellér megint felállította a háromlábú boszorkány masináját és végignézett belőle a pálfalvi határon. A jegyző meg a tiszteletes ur, két szélről megfogva, kiterítette a mappát s az inzellér véghosszig forgatta rajta hosszú, fekete plajbászát. Aztán a szolgabíró elé fordult:

— Hasznavehetetlenség az egész Siralmas, szólt. Legjobb lesz közakarattal ezeröttszáz kvadrátot a bírónak, ezeröttszázat pedig Nagy Gergelynek adni. Igazság szerint, hogy annyit fáradtak a tagosításért...

Nem szóltak rá semmit. Szőke István odasem nézett, csak le a Csompolya-partra, ahol a töretlen, lágy káposztaföld táblái nyultak el.

Főlkialtások jobbról: Hányan vannak itt az ön pártjából? Hárman vannak!

Batthyány Tivadar gróf: Majd leszünk elegenden a véderővitában! Majd a folyamhajózás fejlesztéséről beszél a szónok; nekünk több vízi utunk van, mint bármely más országnak, de ezeket nem használjuk ki. A mellékfolyókat a Sió-csatornával együtt minél előbb hajózhatókká kell tenni. A költségvetést nem szavazza meg.

Az elnök a vita folytatását holnapra halasztja és két óra után berekeszti az ülést.

A katonai reformok.

— Ki lesz az új kereskedelmi miniszter. —

Távirati tudósítás.

Arad, május 16.

Achim L. András képviselő egy pillanatra se állította meg a politikai élet rendes folyását. Sőt talán a sors ironiája, hogy még el sem temették az elhunytat s máris utódának személye a folyosói beszélgetések egyik leggyakoribb témája. Egyáltalán a véderőreform beterjesztésének kérdése mellett, az üresedésben levő kereskedelmi tárca és a három képviselői mandátum betöltése kelt nagyobb érdeklődést.

Mai politikai távirataink a következők:

A katonai reformok benyújtása.

Budapestről jelentik: A honvédelmi miniszter május hó második telében, előreláthatólag a jövő hét végén elfogja terjeszteni a véderőreformról és a katonai perrendtartásról szóló törvényjavaslatot. A kormány parlamenti munkaprogramjában semmi változás be nem állott s e program értelmében közvetlenül a költségvetés letárgyalása után a képviselőház meg fogja kezdeni a katonai javaslatok közül annak a tárgyalását, mely előreláthatólag az utköző pontot fogja képezni a parlamentben s amely a véderő törvény megváltoztatását foglalja magában. A parlament nyári szünetét csak e javaslat letárgyalása után fogja megkezdhetni, mert a kormány határozott szándéka, hogy az országgyűlés őszi ülészaka a költségvetés letárgyalására szabaddá tétessék, nehogy egy összel meginduló véderővita újlag az exlex állapotok veszedelmét hárítsa az országra, melyre a költségvetések szinte krónikussá vált hiányából az évek folyamán már elég sok kár háramlott. A budgetvita most már gyorsabb tempóban halad, a tárgyalás mesterséges elhúzásának semmi jelenségével nem találkozunk s általában a parlamenti helyzet a normális nyugalom képét mutatja úgy, hogy az országos

A tiszteletes ur összegöngyölgette a mappát s jegyző már a pincetokot meg a kosarakat bonthatogatta. Kispatkó Dániel megcsóválta a fejét.

— Tán valami szava van hozzá kigyelmednek? — kérdezte tőle az inzellér.

— Nincs, de hogy van, tekintetes uram, — felelte sebtében Kispatkó Dániel. Csak éppen, hogy hasznavehetetlen föld a világon sincs. Ha csakugyan olyan, mire való akkor ő kigyelmének, Nagy Gergely uramnak is? ...

A domb egyik oldalában csöndesen, hallgatagon lapultak meg az apró, szármatelees viaskok és a permetes csűrök, amiket avatag boglyák őriztek. A másik oldalon meg a leáldozó nap bucsuzott és a távol sík végéről oda-tűzött a dombon kavargó csoport felé. A sok falusi potentátnak, az inzellérmasinának, a nagy fekete plajbászának és a dombnak ez árnyéka százszorosan megnyulva leborult az alant fehérülő falura, amelyik semmit sem tudott róla, hogy ez a ráboruló árnyék onnan a dombtetőről szál, ahol böles beszéddel és fufangos írással igazgatják a falu sorsát. S tán a vicispán, a notárius, sőt az inzellér sem vette észre ...

... Messzi gyalogutam végéről néztem és képzelődő lélekkel szívemre olettem a kopár domboldal sovány agyag földjét és az aljába fehérülő elhagyatott, szegény, hűszékeny falut ...

ügyek zavartalan vezetése érdekében megállapított munkaprogram keresztülvitele elé nem fordul akadály. Azzal a munkapárt köreiben tisztában vannak, hogy a katonai javaslatok erős parlamenti harcokat fognak provokálni, de a többség ezt a harcot meg fogja vinni, mert az a meggyőződése, hogy a kormány előterjesztéseinek: a két éves szolgálati időnek a honvédség kifejlesztésének és a magyar nyelvet deklaráló új katonai büntető eljárásnak védelmét az ország előtt emelt fővel vállalhatja.

Az új kereskedelmi miniszter.

Budapestről jelentik: Lehetséges, hogy az új kereskedelemügyi miniszter kinevezése még jó néhány hétig húzódni fog, mert a kormány meg akarja valósítani a kereskedelemügyi minisztérium kettéválasztására vonatkozó tervét. Mégis most, hogy a képviselőházban a kereskedelmi tárca költségvetését tárgyalják, politikai körökben sok szó esik Hieronymi örökének betöltéséről. Az új kereskedelmi miniszter személyét illetően két kombináció tartja magát erősebben. Az egyik szerint az új kereskedelmi miniszter Wickenburg Márk gróf országgyűlési képviselő, a külügyi bizottság elnöke lesz. Wickenburg államtitkára volt Láng Lajos kereskedelmi miniszternek Széll Kálmán kormánya alatt és éppen Láng Lajos volt az, aki Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök előtt Wickenburg jelöltségét a legmelegebben pártfogolta. Wickenburg állítólag a trónörökösnek is kedvelt embere.

A Magyar Hírlap értesülése szerint a kormány a kereskedelmi tárca betöltése ügyében tárgyalásokat folytat Popovics Sándor dr.-ral, az Osztrák-magyar bank kormányzójával. Hogy a tárgyalások sikerre vezetnek-e azt még nem tudni, de bizonyos hogy megkezdődtek.

Három megüresedett mandátum.

Budapestről jelentik: Achim András halálával immár a harmadik mandátum van üresedésben. Pozsonyban Hieronymi, a szucsányi kerületben Justh Ferenc, Békéscsabán Achim helye kerül betöltésre.

Pozsonyban már meg van állapítva a választás napja is, de jelölt még nincs. Sziklai Ottó és Molecz Dani nevét emlegetik. Sziklai Ottó a koalíció alatt 48-as programmal volt a kerület képviselője, vállalná a mandátumot újra, de csak abban az esetben, ha munkapárti ellenjelöltet nem kap. Molecz Dani régebben szintén volt pozsonyi képviselő, ő is szeretne föllépni, de csak ellenjelölt nélkül. Mind a kettőn fölülről várják a döntést.

A szucsányi kerületben június 1-ő napjára van kitűzve a választás. Ujhelyi Attila főszolgabíró lesz a választási elnök. Az általános választásnál Justh Ferenc pártönkivüli és Poos Gyula munkapárti állottak egymással szemben és Justh Ferenc 600 szavazattal győzött. Nemzetiségi jelölt nem volt. A szucsányi munkapárt jelöltje Láng Mihály dr., főtisztviselő az állami szénbányáknál (Láng Lajos fia), ki már be is járta a kerületet. A nemzetiségi Lánggal szemben állítanak jelöltet és pedig vagy Hodzsa Milán, vagy Mudrony próbálnak szerencsét.

A békéscsabai kerületben a választás kiírására ma hatalmazta fel a képviselőház az elnököt. Achim még ravatalon fekszik, de Budapestről már kombinálják az utódját Jászai Oszkár személyében. Ez azonban csak budapesti kombináció. Békéscsabán, ha a parasztpárt jelöltet állít, akkor ez a békéscsabai parasztpárti ügyésze lesz. Valószínűleg fellép Justh-párti programmal Urszinyi János dr. ügyvéd, ki az általános választások alkalmával is föllépett és

pár száz szóval maradt kisebbségben Achimmal szemben.

Minisztertanács.

Budapestről jelentik: Ma délután öt órakor minisztertanács volt, amelyen a folyó ügyeken kívül a legközelebb előterjesztendő katonai javaslatokkal is foglalkoztak.

A nemzeti munkapártból.

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt ma este értekezletet tartott, amelyen az elnök felhívta a párt tagjait, hogy a sátoraljaujhelyi Kossuth-szobor leleplezésénél minél nagyobb számban jelenjenek meg. Majd rövid vita után az értekezlet elfogadta a közoktatásügyi tárca költségvetését.

Menekülés a katonaság elől.

— Kinzókamra a csárdában. —

Távirati tudósítás.

Nagykanizsa, máj. 16.

A torontálmegyei Nagykomlós községben a csendőrség május 14-én éjszaka megszállta a faluvégi csárdát, amely már régen gyanús volt, mert éjszakánként titkos összejöveteleket tartottak benne. Lesben állottak a csendőrök s látták, hogy vagy husz román legény tűnik el a csárda küszöbén. Éjfél után rajtuk ütöttek.

Egy rejtett szobában találták meg a legényeket szörnyen elesigázott állapotban. A szoba közepén veder volt, amely félig telve volt pálinkával. A legények részek voltak az álomságtól kidülledt arccal. Egy hatalmas termetű román ember szeges korbácsot suhogtatva a kezében, parancsolgatott a társaságnak.

A csendőrök rögtön megkezdtek a vallást. Kiderült, hogy a legények szövetségbe verődtek össze, hogy magukat mindenféle kinzással sanyargatva, annyira elpusztuljanak, hogy ne legyenek alkalmasak a katonai szolgálatra. Választottak kapitánynak egy erős, tagbaszakadt nagykomlói parasztot, akinek az volt a feladata, hogy éjjel-nappal megtartsák a szövetség szabályait.

Ezek a szabályok arra kötelezték a legényeket, hogy nappal éltén-szomjan dolgozzanak s amikor éjjel összejönnek a csárdába ott pálinkával teleigák magukat s éppen csak annyit egyenek, hogy éhen ne haljanak. Aludniok nem volt szabad. Akit mégis elnyomott az álom, azt a kapitány addig korbácsolta a szeges ostorral, amíg életet nem vert beléje.

Már hetek óta tartott ez a kinzó életmód, aminek következtében a legények szinte csontvázra soványodtak. A csendőrök nem tartóztatták le a legényeket, de fölirták a nevüket s följelentést tettek ellenük. A nagyikindai ügyészség véderő ellen való kihágás miatt megindította ellenük az eljárást.

Zsombolyáról jelentik még. A nagykomlói legényeket, akiket a csendőrök lelepleztek, tegnap állították sor alá az itteni sorozó-bizottság előtt. Az ezredorvos, aki természetesen tudott arról, milyen módon akartak kibujni a legények a katonasor alól, alaposan megvizsgálta őket s megállapította, hogy valamennyi borzalmasan el van gyöngülve, de egy-két heti jó táplálkozással ismét életerős legények lesznek. Ezért a nagykomlói legényeket — négy hujján, akik amugy is hibás szervezetűek — besorozták katonának.

A zsombolyai csendőrség is nyomozott ebben az ügyben s megállapította, hogy a nagykomlói eset nem áll magában, hanem a délvidéki szerbek és románok már hosszú évek óta üzik az önsanyargatásnak ezt a módját, amelyről most lerántották a leplet.

VIDÉK.

A megvádolt román pap.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Néhány nappal ezelőtt, közöltük Saskeőy József gyulavarsándi elemi iskolai igazgató-tanító nyílt levelét, melyet az aradi román püspökhöz intézett és amelyben panaszt emelt Pantos Vince gyulavarsándi görög keleti román plébános ellen. A vádakra vonatkozólag Pantos ma hosszú levelet intézett hozzánk, melyből az ez ügyre vonatkozó részeket alább közöljük:

Tekintetes szerkesztő ur! Az „Aradi Közlöny” május hó 7-én megjelent 104-iki számában „Nyílt panasz egy gyulavarsándi román pap ellen” című cikk jelent meg a gyulavarsándi állami iskolánál működő igazgató-tanító tollából. Azt állítja rólam, hogy megbontani törekszem a szép harmóniát, a mely az itteni román és magyar nép között van. 24 éve, hogy Gyulavarsándon mint lelkész működöm és ezen idő alatt senki sem hányt meg szememre, hogy én az itteni magyar és román nép közöttü egyetértést megbontani törekedtem volna; ellenkezőleg, a legnagyobb tisztelettel és szeretettel viselkedtem és viselkedem jelenleg is magyar testvéreimmel szemben, egymást kölcsönösen szeretjük, tiszteljük és becsüljük. Nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül az összes gyulavarsándi intelligens házak nyitva állanak előttem. Az egész cikknek reám vonatkozó része különben éppen az ellenkezőjét állítja a valóságnak, mert a tanító f. é. március hó 1-én teljesen beszüntette a fűtést az állami iskola tantermében és miután ott tényleg meghűltem a hittani órák alatt, március hó 15-én találkozával vele az utcán nem hogy megtámadtam volna, hanem illedelmesen arra kértem, figyelmeztesse a cselédet, hogy a hidegebb napokon fűtse be a tantermet. Ezen kérésre durván kijelentette, hogy ő március 1-én beszüntette a fűtést és többet nem fog fűtetni és ha nekem nem tetszik, tegyek jelentést. Ujból kértem, hangsúlyozva, hogy én az egész ügyet barátságosan akarom elintézni és hogy eszem ágában sincs, semmi szándékomban jelentést tenni; azt a választ kaptam: „kijelentetem, hogy ha nem tetszik, tessék jelentést tenni!” és ott hagyott a faképnél.

A mi pedig érdemes községi jegyzőnk megboldogult neje sirja fölé emelt díszes sirkereszt felszentelését illeti, ezen esetben is szándékosan elferdíti a valóságot, mert én sem rá nem beszéltem a jegyzőt, sem pedig a sirkeresztet nem szenteltem be titokban. A valódi tényállás a következő: a gyulavarsándi gör. kel. román egyháznak 2 sirkeresztje van, a hova a gör. kel. egyház szertartása szerint minden husvét utáni negyednapra az egész hitközség nagy processzióval szokott kivonulni felváltva, egyik évben az alsó végi temetőbe, másik évben pedig a felső végi temetőbe; és miután 1910. év husvétja után következett negyednapra az alsóvégi temetőbe vonultunk ki processzióval, az 1911-ik évben a felsővégi temetőre következett a sorrend. Tudva egyházunk szertartását, községi jegyzőnk, husvét utáni negyednapon, mise előtt hozzám küldötte a községi rendőrt, arra kérve, hogy miután azon a napon processzióval vonulunk ki a felsővégi temetőbe, — szenteljem be ez alkalomból megboldogult neje sirkeresztjét. Minden józanul gondolkozó be fogja látni, hogy nekem, mint lelkésznek kötelességem volt községi jegyzőnk kérésének eleget tenni és így a sirkeresztet az egész kivonult lakosság jelenlétében, déli 12 órakor be is szenteltem. Tehát világos nappal és az egész kivonult nép jelenlétében és nem titokban. Ezen tény bebizonyítására különben hivatkozom érdemes községi jegyzőnkre, a ki ezen állításomat igazolhatja. Soha életemben nem sértettem meg senkinek sem vallásos érzületét, sem kegyeletét, sem pedig magyar szó elhangzását nem akadályoztam meg.

Végül kijelentem, hogy Saskeőyvel további polemikába nem bocsátkozom, mert a ki a valódi tényeket elferdíti, az válasza nem méltó.

Achim a ravatalon.

— Előkészületek a szerdai temetésre. —
 A leleplezett parasztvezér. —
 — Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Békéscsaba, május 16.

Akik a holnapi temetésen nagy néptömegek föllobbanásától, véres kitörésektől tartottak, azok valószínűleg csalódní fognak. A megölt parasztkirály birodalmában, Békéscsabán ugyanis nyugodt a hangulat és a jámbor tót nép nem úgy viselkedik, mintha véres cselekedetekkel akarná megtorolni vezére halálát. Nyugalom és rend honol a szomszédos Békéscsabán, amelynek utcáit fegyveres emberek lepték el és megakadályoznak minden csoportosulást.

A város hangulata tegnaptól mára hirtelen megváltozott. Tegnaptól még sokan fájdalmas rokonszenvvel fordultak a parasztvezér kihült teteme felé, mert azt hitték, hogy teljesen indokolatlan, megmagyarázhatatlan föllobbanás adta a gyilkos fegyvert a Zsilinszky-fiúk kezébe. Ma azonban kiderült, hogy Achim valósággal provokálta a fegyver használatát azok részéről, akik voltaképpen békés szándékkal közeledtek feléje. Ma nyilvánosságra került az, hogy Achim András ellen súlyosan kompromitáló okmányok vannak Zsilinszkyék birtokában és a parasztvezér, ezt tudva, olyan elszánt dühvel rontott a Zsilinszky-fiúkra, hogy azok kénytelenek voltak a fegyvert használni.

A mai nap hírei itt következnek:

Gyilkosság után.

— A csöndes város. — Előkészületek a temetésre. —

Békéscsaba képe tegnaptól mára teljesen megváltozott. A meggyilkolt parasztvezér elvtársainak gyásza külsőségekben is felismerhető már. Majdnem valamennyi házon gyászlobogót lenget a szél, és a legtöbb ablakban ki van ragasztva az Achim-család továbbá a parasztpárt által kiadott gyászjelentés. Vajjon a pártra zudult katasztrófa vagy a vezérek befolyása okozta-e, eldönteni nem lehet, de az bizonyos, hogy sem Békéscsabán, sem a körülötte fekvő tanyákon nem észlelhető az urak ellen irányuló ellenséges mozgalom.

A csendőséget ma újra megerősítették, hetven lovas és gyalogos csendőr fölött parancsnokol Némethy őrnagy. Az őrnagy ma délelőtt magához kérte a parasztpárt jelenlegi két vezérét, Simonka dr. ügyvédet és Hrabovszky közgyámot s kijelentette előttük, hogy a hatóság nem gördit akadályt a temetés és beszédek megtartása elé, de a rendfontartására intézkedéseket kell tenni és ezekért a két vezetőt teszi felelőssé. Minthogy azt elvállalták úgy határoztak, hogy a temetés holnap, szerdán délután három órakor a Kossuth-térről történjék. Itt Koren evang. lelkes tart beszédet és a felsőtemetőben Simonka dr. mondja a gyászbeszédet.

Az egész éjjel és ma délelőtt is csendőrjáratok cirkálnak az utcákon, de nem akad dolguk. Ma reggel 6 órakor már nagy tömegekben jelentek meg a parasztek ünneplő ruhában a község háza főkapujánál. Élénken tárgyalták az eseményeket. Általános megütközést keltett, hogy a város nagy gyásza ellenére néhány uriember az éjszaka az egyik szállodában nyitott ablakok mellett cigányzenével reggelig mulatott. A Tévan-nyomda előtt, ahol tizezerszámra készítik a gyászjelentéseket, nagy

tömegben állnak az asszonyok, akik a messze tanyákról jöttek be, hogy emlékül kapják nekik egy gyászjelentést.

A halottas házban minden előkészület megtörtént a ravatalozáshoz. Abban a szobában, ahol a gyilkosság történt, egyszerű, fekete kátafalk van felállítva. A veranda és az udvar zsufolva van síró és jajgató asszonyokkal. A ház előtt nagy tömegekben hullámszik a nép, de a csendőrök figyelmeztetésére tovább vonul, mert megállni nem szabad.

A kórház előtt, amely a Körös mellett elterülő városi erdőben van, ünnepi ruhában öltözött parasztasszonyok és családjaik valóságos táborot ütöttek. Az ut árkában, a pázsiton ülnek, ott költik el ebédjüket és csendesen várják, míg a vezér hült tetemeit a boncolás után felöltöztetik, érekeporosóba fektetik és egy óra körül Mészáros-utcai lakásába szállítják. A szállításhoz csak a vezér legbensőbb barátjai, rokonai lehettek jelen, csendőrfedezet kísérte a koporsót és nem történt semmi rendzavarás. A lakásban ravatalra tették a holttestet és az egész délután késő estig valóságos néparadat lepte el a házat, mert a hatóság megengedte, hogy a nép a mai nap bucsuzzék el vezérértől. Még a csecsemőket is elvitték Achim András holttestéhez és estig körülbelül tizezer ember zarándokolt el a koporsóhoz.

Tudósítónk ma délután beszélt Némethy csendőrőrnaggyal.

— Véleményem szerint, mondotta az őrnagy, amennyire én a lakosságot ismerem, nem kell zavargástól tartanunk. A nép ebben a pillanatban még nem tudja ki a vezére és nincs senki, aki, úgy mint Achim, összetarthatná és irányíthatná s ezért most nem is kaphatók egyseges fellépésre. Kérdés, hogy a két pártvezető, Simonka dr. és Hrabovszky, habár a nép szereti őket, hosszabb időre megtudják-e tartani vezetőszerepüket.

Az alispán nyilatkozata.

Egy hírlapíró ma délelőtt beszélgetést folytatott Ambrus Sándor békésmegyei alispánnal, aki az esetről a következőket mondotta:

— Rendkívül sajnálom, hogy ez a tragikus eset megtörtént. Sajnálom, hogy ennyire kiélesedtek az állapotok. A halotról nem beszélek, nem akarok róla rosszat mondani, de a legutolsó idők politikai veszekedései igazán kihívták a jízán emberek kritikáját. Sajnálom Achimot. A vármegyházára kitűztem a gyászlobogót, a városi tanács nem vesz részt hivatalosan a temetésen. Zavargástól nem tartok. A tót nép nyugodt és nehezen lehet felpizskálni. Azért megtettem minden előkészületet.

Tegnaptól minden vonat szinte önti a csendőröket. Egy debreceni csendőr-őrnagy vezetésével ma 150 csendőr érkezett Csabára. A temetés napjára a helyőrséget is készenlétebe helyezik.

A parasztpárt gyászjelentése.

A parasztpárt vezetősége tegnaptól este tanácskozássra ült össze és a következő gyászjelentést adta ki vezére elhunytáról:

A Magyarországi Parasztpárt vérző szívvel jelenti, hogy megalapítója és lelkes vezére, Achim L. András országgyűlési képviselő, a Magyarországi Parasztpárt vezére, Békés vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, közéleti képviselőtestületi tag, az eszme szolgálatában gyilkos golyó által találva, rövid szenvedés után folyó évi május hó 15-én délután egy órakor meghalt. Mártír lett a vezér, mint megannyi nagy és dicső ember, akik a közért éltek-haltak. Kihullott kezéből a diadalra vitt lobogó, de nem ő ejtette el. Orozva, az erő-

szakos, ádáz gyűlölet fegyverével törték rá és vették el tőle.

Achim L. András vezérünk, siratunk téged, az évek hosszú során belénk plántált oktatásaid és tanító szavad azonban a tizezrekben követőkre talált. Munkád eredményes volt. Követni fogjuk az utat, melyet számunkra kijelöltél, buzgósággal, az irántunk tanusított szeretet lángoló tüztől hevítve még magasabbra fogjuk emelni a most már új lobogókat: véretdől pirosra festett ingedet, melyet halálos ágyadon hagytaál népednek. Te elmentél, Achim L. András, de emléked századokig is élni fog néped szívében. Mint a teljes pompájában virágzó jegenyefát, a mely ezredéig hivatott élni, törték derékba ellenségeid, de csak a testedet tudták elrabolni tőlünk, lelked, az ittmaradt közöttünk és boldogan fogja nézni népednek megerősödését. Nyugodj békében, Isten veled, Achim L. András! Békéscsaba, 1911. május 15. Az Országos Parasztpárt.

Felboncolták a holttestet.

— A halál oka. —

Ma reggel nyolc órakor fölboncolták a meggyilkolt képviselő holttestét. A csabai kórház halottaskamrájából, ahol tegnaptól délután óta feküdt, átvitték a boncterembe és Földy János törvényszéki orvos, továbbá Feldmann Ignác kórházigazgató megejtették a boncolást, amelyről jegyzőkönyvet vettek föl. A jegyzőkönyv megállapítja, hogy Achim hashártyagyulladásban halt meg. A képviselőt két golyó érte: az egyik jobb combján furódott be s a bal térdben akadt meg; a másik golyó a jobb comb fölött hátul érte Achimot s a köldök alatt állt meg. Azt is kétségtelenül megállapította a boncolás, hogy Achim ezt a halálos sebet akkor kapta, amikor az ágyra teperte Zsilinszky Endrét s ráfeküdvé fojtogatta.

A boncolás után a holttestet koporsóba tették és hazaszállították az elhunyt képviselő házába. A koporsót vivő kocsihoz igen sokan csatlakoztak s olyan benyomást tett, mintha temetésen a temetőbe kísérik a halottat. A gyászolók csöndesen viselkedtek. A férfiak fejüket lehajtva haladtak a koporsó után, az asszonyok és gyermekek pedig sirtak. Achim holttestét azután ravatalra helyezték abban a szobában, ahol a merénylet történt.

A szomorú család.

Békéscsabáról jelentik: A város nyugodt, a boncoló asztalon fekvő Achim András hívei nem zavarognak, de azért az asszonynépség fekete ruhában tömegesen keresi föl azt a Mészáros-utcai házat, a hol az agyonlőtt képviselő özvegye betegen fekszik. Mivel azonban az asszonyhoz senkit sem bocsának be az orvosok, s kondoleálókat Achimék rokonai, Ladányi István és Andó Gyula fogadják. Achim L. Andrásné ugyanis nagybeteg lett az izgalomtól, leánya, a tizenhatéves Ilona és a testvére, Mariska, szintén betegek. A kis fia, a tizenhároméves, harmadik polgárista, András még a legnyugodtabb. Nem tudja, mi történt.

Az Achim-család gyászjelentése, a mely ma jelent meg, nem tartalmaz vádat senki ellen. Tudatja, hogy Achim András május 17-én délután három órakor temetik el lakásáról a felsővégi temetőbe.

Achim választási panamája.

A P. L. kiküldött tudósítója ma a véres esetnek olyan előzményeiről számol be, amelyek alkalmasak arra, hogy tragédiát némiképp megmagyarázzák. Békéscsabán t. i. nagy feltűnést keltett, hogy Achim, akit különben könnyen lehet kihozni sodrából, a két fiatal-

berre olyan durván támadt, mindjárt, mikor szobájába beléptek.

Négy hét óta Achim állandóan igen rosszkedvű és izgatott volt azóta, amióta egyik vármegyei közgyűlésen Székely Lajos dr. a parasztpárt volt ügyésze odakiáltott neki:

— Végezni fogok veled te panamista!

Achim azóta többször mindent elkövetett, hogy Székely dr.-t inzultálja. Minthogy pedig azt hitte, hogy az ellene mind sűrűbben felhangzó vádaknak Zsilinszky Endre dr. az értelmi szerzője, megkezdte ellene támadásait a Békésmegyei Friss Ujság hasábjain.

Időközben értesült arról is, hogy ellenfelei kezében reá nézve kompromittáló okmányok vannak, ezért nagy erélyvel kutatott, hogy kinél vannak az irások.

A múlt héten Achim jóformán minden nap kereste Székely doktort, aki ennek következtében csak esendőri fedezet mellett mehetett ki az utcára. Mikor a képviselő szombaton hazaérkezett és meghallotta, hogy Zsilinszky Budapestre utazott, nagyon megijedt, mert azt hitte, hogy Zsilinszky az ő ügyeit akarja szelöztetni valamelyik fővárosi napilapban. Ezért szombat este ismét kereste Székelyt, de nem tudott vele találkozni.

Ez rendkívül bosszantotta őt, úgy hogy nem is tudott aludni. Éjnek idején felkelt, felöltözött és felkereste az evangélikus lelkészt, akinél Zsilinszky utazásának célja felől érdeklődött. Mikor pedig hazament le se várkozott, hanem ruhástul fekedt bele az ágyba.

Aminek a szelöztetésétől Achim olyan nagyon félt, az volt, hogy kitudódott, hovan szerezte a pénzt legutóbbi községi képviselővé való megválasztásához. Achim régebbi titkára ugyanis elárulta ellenfeleinek, hogy aválasztáshoz hivatól kért és kapott ezer kornát s a volt titkár az ezt igazoló irást is kiszolgáltatta Achim ellenfeleinek. Csak abban nem volt biztos a képviselő, hogy az irás Székelyné, vagy Zsilinszkyé-e.

Mikor vasárnap reggel a két Zsilinszky fiu megjelent lakásában Zsilinszky tackóknak eimezte őket és durván kiutasította. Erre az idősebbik Zsilinszky fiu odakiáltott nek:

— Kérem, akkor holnap önt ki foguk végezni.

Ez a kijelentése, amelynek az előbb említett körülmények kölcsönöznek fontosbb jelentőséget, Achim feldühödött, botot ragdott és az idősebb fiu felé sujtott. A fiatalabb bátyja segítségére sietett és ebből történt a sajnálatos eset.

A ma kitudódott előzmények magyarázzák meg azt is, hogy miért akart Achim enenni Békéscsabáról. A csabaiak állítása szerint gyanis Achim az utóbbi időben többször jelentette, hogy többé nem vállal mandátumot, sőt egész háznépével együtt ki fog vándorolni.

Mi vár a gyilkosokra?

Egy ujságíró megkérdezte Edvi Illé. Károlyt, a kiváló kriminológust, hogy mi az ő jogi véleménye Achim András esetét illetően és különösen, hogy milyen ítéletet vár.

— Jogi véleményt mondani ma eöl a dologról nagyon nehéz — mondotta Edvi Illé. — Én különben is csak ma érkeztem Budapestre és csak a vonaton értesültem az esetről. Eleményt mondani azért nehéz, mert annyi érdekes részletet kellene tisztázni, ami még teljesen homályban van: például tudni kellene, vajon igazán ki ütött előbb? Láthatók-e ütések yomai Zsilinszky Endrén? És hogy való-e, így Achim olyan erőszakos módon bánt velük.

Téves az a minősítés, a melyet a legtöbb lap közölt, hogy tudniillik Zsilinszky Górn önvédelem közben lötte le Achimot. Itt g-

feljebb jogos védelemről lehet szó, nem önvédelemről, azonban ez az ítéletre indifferens, miután, ha sikerül bebizonyítani a jogos védelemet, akkor a vádlottakat fel kell menteni. Lehet, hogy a jogos védelem határainak megzavarodásból való túllépése történt, ezt azonban a törvény szintén elnézi, miután erős indulatban senki sem tud mértéket tartani.

Fontos lesz Achim szolgájának, Viciánnak vallomása, mert ő volt jóformán az egyedüli legközelebbi tanu. A lövés iránya, a lövés távolságának megállapítása és az, hogy milyen helyzetben találták Achimot, mindmennyi kicsinyesnek látszó körülmény, a mely azonban pro vagy kontra döntő bizonyítékot szolgáltathat. Ha jogos védelemről van szó, akkor a szakbiróság is felmentené Zsilinszkyéket, nemcsak az esküdtszék, a mely elé kerülni fognak. Viszont az is lehetséges, hogy ha nem is sikerül bebizonyítani a jogos védelem fenforgását, de ha sikerül Achimot elég gyűlöletes színben feltüntetni az esküdtek előtt, még ebben az esetben is felmentik őket.

Addig azonban hangsúlyozom, főleg tárgyi jelenségekből kell megállapítani mi és hogyan történt, miután a merénylet idején csak a két Zsilinszky és Achim, vagyis csupa elsősorban érdekelt volt a szobában. Achimnak a kórházban tett vallomását kétkedve kell fogadnunk: ő három lövésről beszélt, holott csak kettő történt. Már pedig ha ilyen fontos körülményben tévedett, — ami különben helyzetére való tekintettel érthető — akkor vallomásának többi része sem teljesen megbízható. A dolog jelenlegi állásánál részemről a jogos védelem esetét látom fenforogni és ennek alapján a Zsilinszky-fiukat fel kellene menteni.

Berzeviczy Albert Achim meggyilkolásáról.

Budapest, május 16.

A Ház mai ülése elején nagy izgalommal várták a máskor szürke és száraz elnöki jelentéseket, amelyek során az elnöknek meg kellett emlékezni Achim L. Andrásról. Az ülést Berzeviczy Albert elnök nyitotta meg és a jegyzőkönyv hitelesítése után szóról-szóra a következőket mondotta:

— Tisztelt Ház! A Békéscsabán tegnapelőtti napon lefolyt véres és gyászos eseménynek a büntető igazságszolgáltatás szempontjából való elbírálását nyugodtan bizhatjuk mi és bizhatja a haza minden polgára törvényes bíróságainkra. Minket ez az eset csakis mély fájdalommal tölthet el, mint az emberi szenvedélyek végzetes összeütközése, melynek egy tehetségeinél fogva nemesebb sorsra hivatott ember, ki azonfelül képviselőtársunk is volt, aránylag még fiatal korban esett áldozatául. Indítványozom, hogy a t. Ház Achim L. András képviselőtársunk váratlan és tragikus elhunytá feletti fájdalmának a mai ülés jegyzőkönyvében adjon kifejezést. (Általános helyeslés.) Együttal kérem a t. Házat, méltóztassék felhatalmazni az elnökséget, hogy a megüresedett választókerületben az új képviselőválasztás kiírása iránt intézkedjék. Azt hiszem, kijelenthetem, hogy a t. Ház az elnökség indítványát elfogadta és így azokat határozatokként jelentem ki.

A Ház elnökének ebben a nehéz kérdésben való józan és helyes állásfoglalása pártkülönbőség nélkül nagy tetszésre talált és okos és ki-mért hangjáért nagyon dicsérték.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A kadét rózsája.

— Haragos nagybácsi. —

Távirati tudósítás.

Budapest, május 16

A kis kadét, Szvoboda Ernő, szörnyű bűnbe esett. A budapesti hadapród iskola udvarán letépett egy rózsát, ami pedig szigoruan tiltva volt. De hát mit nem tesz meg egy fiatal hadapród, mikor nyilván van valakije, akinek virággal szeretne kedveskedni s pénze arra nincs. Szvoboda Ernő se sokat törődött a tilalommal, a rózsát megszerezte úgy, ahogy tudta. Másnap rapportra kellett állania és Moga Viktor őrnagy, a cs. és kir. hadapródiskola parancsnoka, ráírvallt:

— Három nap egyes!

A marózus őrnagy kimondta a büntetést, a kis kadét pedig leülte a három napi szigorított fogságot s nem is nagyon bánta, hogy azért, akinek a rózsát vitte, ajncelt kellett elszenvednie. De a nagybátyját, dr. báró Diószeghy Dezső ügyvédet felháborította az, hogy a parancsnok olyan szigoruan büntette meg a kis kadétot. Félháborodásában báró Diószeghy levelet írt s megmondta abban a véleményét Moga őrnagynak.

— Ön visszaél a hivatalos hatalmával, — írta a többek közt.

A hadtestparancsnokság utasította az őrnagyot, hogy — rágalmazás címén — tegyen följelentést a levél írója ellen. Így került a rózsá-affér bíróság elé. De a törvényszék, mivelhogy a „sértés“ zárt levélben történt, nem rágalmazás, de becsületsértés miatt helyezte vád alá az ügyvédet. Az ügyet ma tárgyalta a budapesti törvényszék Füzessey bíró elnöklésével és báró Diószeghy dr.-t 60 korona pénzbüntetésre ítélte. Az elítélt, aki azzal védekezett, hogy ő nem sértett, csupán a véleményét mondta meg a szigorú parancsnoknak — felebbezett.

§ Visszavont petíció. A Kuria első választási tanácsa tavaly novemberben elrendelte a bizonyítást Barcsay Andor dr. Justh-párti képviselő dévai mandátuma ellen benyújtott petíció dolgában. A kolozsvári királyi tábla kiküldött bírása befejezte a vizsgálatot s az iratok újra a Kuriához kerültek, amely mára tüzte ki a folytatólagos tárgyalást. Mivel azonban a kérvényezők a petíciót szabályszerűen visszavonták, a Kuria a további eljárást megszüntette s a peticionálókat összesen huszonegyezeröttszáz korona költség megfizetésében marasztalta el.

§ Egy váltó története. Zágrábból jelentik nekünk: Politikai körökben nagy feltűnést kelt a következő eset: Pisacsics Mirkó földbirtokos büntető följelentést tett a szocialista munkáspárt vezére, Demetrovics Jenő ellen sikkasztás miatt. Pisacsics tavaly 1193 koronáról szóló váltót adott át Demetrovicsnak azzal az utasítással, hogy a váltót a munkás nyomda költségeire nézve fedezetül használja föl és sem másnak át ne adja, sem pedig ne eszkomptálja. Pisacsics kérdésére, hogy mit tett a váltóval, Demetrovics azt felelte, hogy megsemmisítette. Pisacsics néhány nappal ezelőtt a zimonyi járásbíróstól föl szólítást kapott, hogy az imént említett váltó alapján 1193 koronát fizessen ki. Demetrovics a váltót a zimonyi szerb nemzeti banknál helyezte el. A bíróság Pisacsics följelentése következtében lefoglalta a munkásnyomda könyveit és számláit annak megállapítása végett, hogy milyen célra használta fel Demetrovics a váltó összegét.

Május.

Oh ez a május!

Amelyről a költők annyit dalolnak,
 Ez egy gyönyörű derék kedves holnap.
 Az egyenlítőnél sincs ily meleg
 Az utcára kimenni nem merek,
 Csöpög a zsirom,
 A zsebkendőmet teleszivom,
 Szivszorongva gondolok rá a nyárra,
 Lassan-lassan szétoszlok mint a pára,
 Elolvadok miként a magyar aszfalt,
 Kinomban rágeszálom a márvány asztalt.
 Félcitromot szopok reggeltől estig,
 A testemről a bőr lesül, lefeszlik
 S ádáz haraggal járom a nagy utcát;
 — Ezek a piszok költők mért hazudják,
 Hogy — míg a hőségétől majdnem elájulsz —
 A legszebb tavaszi hónap a május.

— 6 —

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Téli színházban:

Szerda: Cigányszerelem operett. Mihályi Ernő vendégfellépte. A karszemélyzet vendégjátéka. (A téli színházban.)

A szinkörben:

Szerda: Mozgófénykép-előadás és nagy attrakció a Nyári szinkörben. Kezdeté este fél kilenc órákor.
 Csütörtök: Mozgófénykép-előadás és nagy attrakció. (Uj műsor.) Kezdeté este fél kilenc órákor.
 Péntek: Mozgófénykép-előadás és nagy attrakció. (Uj műsor.) Kezdeté este fél kilenc órákor.
 Szombat: Mozgófénykép-előadás és nagy attrakció. (Uj műsor.) Kezdeté este fél kilenc órákor.

Beszélgetés Lehárral.

— Lehár angol színpadon. —

Arad, május 16.

A „Daily Telegraph“ vasárnapi számában érdekes beszélgetést közöl, amelyet egy angol újságíró folytatott az osztrák zeneszerzővel. Lehár az angol színpadokat hódítja meg. Mostan Carltonban dolgozik, két operettjét javítja és egészíti ki s mindkettőt a közel jövőben mutatják be Londonban. Az egyik a „Luxemburg grófja“, amelyet George Edwardes vett meg és a „Daily Theatre“-ban kerül színre. Ugyancsak ennek a színháznak írja az „Éva“ című operettjét, amely már a befejezéshez közeledik. Whitney színigazgató egy másik operettje előadási jogát szerezte meg. A címe: „Végre egyedül.“

Lehár hosszan beszélgetett az angol újságíróval. A karrierjéről, a terveiről, a szokásairól új — eddig ismeretlen — dolgokat árult el. Az interjú néhány részletét alább közöljük:

— Első munkám — mondta — mint a legtöbb fiataloké, inkább csak irodalmi jellegű. „Tatjana“ a címe — egy orosz történetből írtam — a 1896-ban Lipcsében mutatták be, mikor huszonhat éves voltam. Irodalmi sikere volt, de pénzt nem kerestem vele. Azóta bemutatták a budapesti és a bécsi Operában is. Huszéves koromban karmester lettem és tizenkét évig működtem, mint karmester. De bármily keményen dolgoztam és keveset pihentem, hat évig nem írtam újat. Végre 1902-ben két új operával léptem a közönség elé, a „Wiener Frauen“ és a „Rastelbrüder“-rel s különösen az utóbbinak nagy sikere volt. Most két új operán dolgozom. Az „Éva“-n és egy másikon, amelynek a címe: „Végre egyedül.“ Mind a kettőt nemsokára befejezem.

— Tavaly — mondta az újságíró — három új operettet írt.

— Igen, — felelte Lehár sóhajtva és kissé mosolyogva, — de ezt az erőpróbát nem szeretném megismételni.

— És hogy dolgozik?

— Ellentmondásnak tetszik, de így van, a munkámban nincs rendszer, rendszertelen rendszerrel írom az operettjeim. Legjobb munkám nyáron írtam, Ischlben, egy nyaralóban. Ha elfog a munkaláz, egyfolytában dolgozom. Azután pihenek. Utóbb például öt hónapig egy sort se írtam.

— Ha komponál, használja a zongorát?

— Igen és nem. Néha rögtön papírra vetek egész jeleneteket. Máskor a zongorát is igénybe veszem. Engedje meg, hogy elmeséljek egy történetet. Egyszer valami sajátos melódiát hajszoltam és 9 órától éjjel 2-ig hiába ültem a szobában. Végre kimerülten lefeküdtem. Reggel öt órákor aztán felbredtem, a melódia már a fülemben csengett, a zongorához rohantam s nyomban leírtam. Ez a legnőpszerűbb melódia, amit valaha írtam... Még valamit. Edwardes multkor a „Vig özvegy“-et próbálta a „Daily“-ben. Az igazgató két új számot kért tőlem. Rögtön elmentem a színházból. Erősen esett az eső. Egy kocsiszínbe futottam a zápor elől s ott ötlött a fejembe a melódia, amit azóta bekapcsoltam az operettembe.

— Van valami terve a jövőre, — kérdezte az újságíró.

— Semmi tervem sincs. Most csak ez a két operettem foglalkoztat, amit önöknél mutatnak be.

— Nem ír operát?

— Az a jövőtől függ. Londonból Párisba megyek, ahol a Vaudeville Theatre-ben júniusban a „Luxemburg grófja“-t és a „Cigányszerelem“-et játssza egy bécsi színtársulat. Sokat várok ettől. Türelemtenül és izgatottan tekintek a párisi bemutatások elé.

* Nagyváradai tiszték a Népoparánál. Budapestről jelentik: A művészvilágnak szenzációja az a két szerződtetés, a melyet néhány nappal ezelőtt kötött meg Márkus Dezső, a magy. kir. Operaház volt karmestere és az ősszel megnyíló Népopera igazgatója. A nagyképzetségű, tehetségeket méltányoló színházigazgató két nagyváradai honvédtisztet, egy hadnagyot és egy főhadnagyot, szerződtetett új színházához, amelynek tagjait a főváros és a vidék legjobb színészei közül most toborozza. Nagy Ferenc nagyváradai honvédhadnagyot Márkus Dezső hatalmas zenekarához nagy gázsival primhegedűsnek szerződtette le. Nagy Ferenc zenei képzettségéről, hegedűtechnikájáról sokat beszéltek a nagyváradai urtársaságokban. Több ízben tett látogatást Márkus Dezsőnél még operai karnagyi működése idején, aki el volt ragadtatva a szimpatikus fiatal tiszt precíz és művészi játékától. Egy ízben, a „Bolland“ című Rákosi-Szabados opera főpróbájának kezdeté előtt a kar pimhegedűse megbetegedett. Nagy Ferenc beült az orchesterbe, elfoglalta a primhegedűs helyét és próba nélkül, első látásra végig lejátszotta az egész partitúrát. A másik nagyváradai tiszt Barna István honvédfőhadnagy a Népopera tenoristájának szegődött el. Ismerősei azt mesélik, hogy páratlan szépségű, tiszta, csengő tenorhangja van. Kiképzett és a legmagasabb regiszterekig terjedő. Sokszor gyönyörködve hallgatták énekét. Barna István is tárgyalásokba bocsátkozott Márkus Dezsővel, aki nyomban felismerte a főhadnagy ritka rátermettségét és kitűnő feltevélek mellett megkötötte vele a szerződést. Barna István és Nagy Ferenc nemsokára beadják lemondásukat a hadvezetőséghez és a kaszárnya szigorú, komor levegőjét felcserélik a nótás, szabad, szép bohémélet világával.

* A karszemélyzet jutalomjátéka. Holnap, szerdán este lesz a téli színházban az ezidői szezonnak utolsó előadása. Ez alkalommal a Cigányszerelem kerül színre. Minthogy a színház zenekara holnap már a nyári szinkörben lesz elfoglalva, az előadás az aradi 33-ik gyalogezred zenekara játssza, Zellner Sándor karnagy vezetésével. A címszerepet, mint már megírtuk, Mihályi Ernő, a nagyváradai nők kedvence, játssza. Mihályi ma délután már megérkezett s mindjárt megtartották az első próbát, melyen a vendégszínész feltűnést keltett kitűnő hegedűjátékával. Művészi körökben nagy érdeklődéssel várják a holnapi előadás különös érdekességeit.

* Fedák Sári és a csárdás francia világlátásban. Lehár Ferenc két operettjét nemsokára bemutatják Párisban. Fedák Sári is föllép a „Vig özvegy“-ben és a „Cigányszerelem“-ben. Ebből az alkalomból az „Excelsior“ közli Fedák Sári arcképét s körülbelül úgy tünteti föl, mint egy bécsi cillagot. A mulatságos cikk így ír róla: „Akik látták Budapesten, el voltak ragadtatva reidkivüli talentumától, amelyet nem lehet szavakkal jellemezni, mert szigorúan helyi jellegű s a magyar cigányok exotikus bája lüktet benne.“ A csárdást is ismerteti a francia cikk: „A csárdást a csárdában táncolják, abban a helyiségben, ahol a magyar parasztok összegyűlnek ünnepnapokon. Egy fiatal férfi vagy egy fiatal nő egy dal rögtönöz és az első versszakot elénekli a cigányok előtt. A cigányok, akik mesteri zenészek, rögtön rázendítenek az illő dalra. A csárdás vad táncban végződik, mely nem egyéb, mint hódolat Bacchus istennek.“ Ir még egyebet, cifrábbat és furesábbat is a francia magyar-ismerő. Fedák Sárít, a pusták lányát és a német társulatot osztatlan lekesedéssel várja Páris.

* Heltai kabaréja. Holnapután, csütörtök este nyitja meg Heltai Jenő nagy érdeklődéssel várt kabaréját. Ma már a tagok nagy része megérkezett s egész nap folytak a próbák a megnyitó előadásból. Kellemes meglepetéseket fog szolgáltatni a Modern Színpad, változatos műsora a legényesebb igényeket is kielégíti. Holnap, szerdán lesznek a főpróbák. Az előadások nem mint a mai röpcédulákon tévesen voltak jelezve, félnyolc órákor, hanem félkilenc-kor kezdődnek. A paszpartuk és kedvezményes jegyek, melyek még mindig válthatók, a megnyitó-előadás kivételével minden előadásra érvényesek.

* Világitrakkciók a Nyári Színházban. Szerdán este kezdődnek meg a Nyári Színházban azok a nagyérdekes előadások, amelyeknek minden egyes száma szenzációszámába megy. A világ legüyesebb artistái gyűlnek egybe, hogy bemutassák csodás művészetüket. Az agilis és fáradhatatlan direktió minden lehetőt elkövetett, hogy az aradi publikum igényeit a legteljesebb mértékben kielégítse s ezért most az utolsó pillanatokban is egy igen nagy meglepetéssel igyekszik a közönség elé jönni. Szerződtetett ugyanis egy világhírű akrobata-csoportot, a Mackwell-negyest, amely a világ minden részében óriási tetszést s sikert aratott a legcsodásabb hajmerezőtől, állatmegvető bátorsággal végrehajtott gyakorlaikkal. Az igazgatóság ezt az attrakciót mirenképpen be akarta mutatni az aradi közönsének s költséget nem kímélve, leszerződtette őket. Minthogy azonban az akrobaták csak ez a hetük szabad, s jövő héten má Németországba szölitja őket szerződési kötelezettségük, az igazgatóság, számolva a körülményekkel, hogy a fellépésüket biztosítsa, kénytelen volt műsorváltást csinálni s így

Manó a telepátikus fenomén csak a jövő héten fog fellépni. A Mackvell-négyesen kívül fellépnek The Great, Arlo Doló és két társa, komikus kerékpárcsoport, John Mack Babyval, a világhírű kutyával, The 5 Merckels erőgyakorlatokkal. Ezenkívül gyönyörű mozgófényképek kerülnek naponta színre. Az előadások este fél kilenckor kezdődnek.

* Hieronymi Károly temetését mutatja be nagyszerű mozgófényképben az Uránia színház. Szerdai műsorába illesztette bele ezt a szomorú aktualitást. Ezzel a bemutatóval is megelőzve minden más mozgófényképszínházat. A nagypompájú temetés, melyen jelen volt az uralkodó képviselőiben József kir. herceg, ott volt az egész kormány, az országgyűlés mindkét háza és az ország minden szerepet vivő tagja. Hieronymi temetése kell, hogy mindenkit érdekeljen és örülünk neki, hogy az Uránia siet bemutatni ezt a nagyszabású látványosságot. A szerdai műsoron szerepel utoljára a Pathé aktuális revüje, mely ismét két szenzációs toalettal ismerteti meg a hölgyközönséget, továbbá ekkor kerül színre utoljára a Kozácesapat szédületes lovasgyakorlata és a VIII. Henrik idejében lejátszódtó nagy történelmi tragédia. Csütörtökön nagy katonai látványosságokat mutat be az Uránia. 175

* Hamis vád. Az Apollo e heti műsorából messze kiemelkedik az a megkapó realizmussal megjátszott kép, amelynek Hamis vád a neve. Egy dugszdag és előkelő francia leányba, De la Ferroniére Aliceba ketten szerelmesek, Beaumont kapitány és Gaston de Carsac mérnök. A leány azonban Gastont tünteti ki kegyeivel s ezért a kapitány boszút esküszik. A véletlen a kezére játszik a szerelemföltő Beaumontnak, mert a fiatalembernek hamarosan be kell vonulnia katonának, s szerencsétlenségére éppen Beaumont századosnak csapatába kerül. Néhány nap múlva Carsac levelet kap Alicétől, amelyben értesíti őt, hogy abba a városba érkeztek, ahol ő katonáskodik, s arra kérte, hogy este látogassa meg őket a városka restaurántjában. A mérnök boldogan siet a kapitányhoz, hogy estére szabadságot kérjen, de az gyanít valamit s megtiltja Lascarnak, hogy a kaszárnyát elhagyja. Eljő az est. A szerencsétlen fiatalember kétségbeesetten hánykolódik ágyán; végre egyik társa tanácsára kiszökik. A kapitány az éjjeli szobavizsgálatnál észreveszi Carsac hiányát, s elhatározza, hogy visszatéréskor rajtaüt. Kitekintve az ablakon, egy a fal mellett lopózó árnyat lát meg Beaumont, akit felismeri Carsacot. Le akar rohanni, hogy Carsacot megcsipje, de megbotlik kardjában, lezuhan a lépcsőn, s irtózatosan összetörve, éppen Carsac lábai elé kerül. A katonák összefutnak a nagy zajra, s ekkor Beaumont azzal vádolja meg Carsacot, hogy leütötte őt. A fiatalember hasztalan tagad, halálraítélik. Beaumont a betegágyon lelkifurdalások fogják el, lerohan a szobából, hogy megmentse a mérnököt, akit agyonlőni készülnek. Az utolsó pillanatban érkezik oda a kapitány és feltárja a valót. Carsac megmenekül és nőül veszi Alicet. 177

Parecz Gyula dr. nyugalomban.

(A megyei igazgató-főorvos kérvénye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 16.

Aradváros és a vármegye közegészségügyeinek egyik régi, kipróbált vezetőlélfia, az aradi orvosi kar egyik nagytekintélyű tagja, Parecz Gyula dr., a vármegyei közkórház igazgató főorvosa, királyi tanácsos, ma Urbán Iván főispán elé terjesztette nyugdíjazás iránt való kérését. A feltűnést keltő kérelmet, amely mindenkiére a váratlan meglepetés erejével hatott, azzal indokolta meg az általános becsülésnek örvendő igazgató-főorvos, hogy az évtizedek fárasztó munkája után most már pihenni akar.

A nyugdíjba vonulás okait illetőleg megkérdeztük magától az igazgató-főorvost, aki a következő feleletet adta:

— Harminc esztendei szolgálat után már jogom van nyugalomba vonulni; pedig én már nem is harminc, hanem negyvenhárom esztendeje állok kórházi szolgálatban. Most hatvan esztendő vagyok és azt a néhány évet, ami még az életemből hátra van, nyugodtan, csöndben akarom eltölteni. Bizony én már sokat fáradtam, dolgoztam és a hosszú, idegizgató működés után — mi tagadás — pihenésre vágyom. Ha rá volnék utalva anyagilag, talán még tovább robotolnék, de hála istennek, már erre nincs szükségem.

Parecz Gyula dr. nyugalomba vonulásának okai között sokan azt az elvi differenciát

fedezték fel, hogy a megyei kórház létesítése alatt a megyei kórház bizottságának legutóbbi ülésén foglalkoztak ezzel a nagyfővárosi tervvel Schill József jegyző előadása alapján. Parecz dr. az új kórház föllállításának eszméjét nem tartotta célszerűnek, mert szerinte ez nagyon hosszadalmas volna, s amíg az új épület elkészül, addig a mostani kórház szűk volta miatt előállott mizériák nem volnának elháríthatók. Parecz dr. véleménye szerint a mostani kórházat félmillió koronával renoválni, kibővíteni kellene. E körül a főjegyzővel éles vitája támadt; végre a kórház-bizottság Schill javaslatát fogadta el.

E híreszteléseket illetőleg kérdést intéztünk Schill József főjegyzőhöz, aki a következőket mondta:

— Tudomásom szerint Parecz Gyula dr. már régebben nyugalomba akart vonulni, mert hosszú ideje teljesít szolgálatot s nem csodálom, hogy fáradtnak érzi magát. *Határozottan mondhatom, hogy nyugalomba vonulása semmi összefüggésben sincs a kórház-bizottság ismeretes határozatával.*

Parecz dr. igazgatása alatt emelkedett az aradmegyei közkórház olyan nivóra, hogy ma már az ország legjobb vidéki egészségügyi intézményei között előkelő helyet foglal el. Az igazgatónak az a törekvése, hogy a kórháznak minden egyes osztálya a legmodernobb tudományos elveknek megfelelően szereltesék fel nagyrészt sikerült, mert a vármegye közönsége, habár nagy áldozatok árán is, támogatta őt törekvéseiben.

Parecz dr. igazgató nemcsak a sebész nagy tudományával és gyakorlatával emelte a kórházat mai nivójára, hanem annak adminisztrációja, belső kezelése is mintaszerű. A nyuga-

lombavonuló igazgató egyik legnagyobb érdeme azonban az, hogy a mellette működő orvosi kar munkásságát is a maga példás, fáradhatlan tevékenységével állandóan fokozni tudta. Körülbelül harmincöt esztendőig tartozott a kórház kötelékébe. Már Budapesten, mint a világhírű Kovács-klinika második tanársegéde a legnehezebb és legveszedelmesebb műtéteknél mutatta meg orvosi rátermettségét és a nagy kolera idején Aradra kerülve, mint a kolera-barakkórház orvosa önfeláldozó munkásságával vivta ki olyannyira az egész aradi társadalom elismerését, hogy meglepéssel üdvözölték a vármegye ama cselekedetét, a melylyel Parecz dr.-t Mattavovszky Nándor dr. halála után a közkórház igazgatójává tette. Az ő nagy érdeme az, hogy csakhamar a modern sebészet minden vivmánya otthon talált az aradi kórházban és az ő kitartó agitációjának köszönhető a kórház többszörös bővítése, fejlődése, felszerelése.

Parecz dr. a szigorú, a lelkiismeretes, kötelességtudó és humánus orvosnak tipusa. Határozott és kemény egyéniség, akinek minden gondolatát a vezetésére bízott intézmény foglalta le. Kerülte a zajt, a feltűnést, de annál intenzívebben törekedett arra, hogy az ő kórháza a nem mindig megfelelő anyagi eszközök ellenére is a kor nivóján álló gyógyítóhely legyen. Ezt a törekvését, ezt a fáradozását a legfelsőbb helyen is méltányolták és a király a királyi tanácsosi címmel tüntette őt ki. Magánpraxisa is rendkívül nagykiterjedésű. Arad legelső uricsaládjának ő volt a háziórvosa sok évtizedig.

Érdekes házasság.

(Magyar kalandor és lengyel grófnő.)

Távirati tudósítás.

Szabadka, május 16.

Georgievits Istvánt, vagy legalább a nevét mindenki ismeri Szabadkán.

A fiatal, elegáns sápadt képű fiu valamikor Szabadka legelőkelőbb társaságaiban fordult meg.

Ajánló levél volt a számára, hogy hamar híre kelt, hogy lent Szenttamás táján zsiros bácskai földekből van a nevének vagy 300 hold. Az uri mód, a jólét, az elegancia nem tartott soká. Az ifjunak elfogyott a pénze, kénytelen volt apró csalásokat, kis lopásokat elkövetni. Hitelbe vásárolt és nem fizetett. Kölcsönt kért és nem adta meg. A társasága még meg volt, s Georgievits ugyszólván az előkelő szalonokból került a börtönbe.

Lopás miatt élitelték. Ami azért is nagy baj volt a számára, mert a gyámja meghosszabbította a kiskorúságát s így Georgievits nem juthatott a vagyonához. Ez a vagyon nem volt ugyan bácskai százholdak alakjában, de lehet úgy 30—40.000 korona.

A fogházból szabadulva kóborolt a szalonok bukott lovagja erre-arra. Apró szélhámoskodásokból tartotta feun magát. Pincéreknek maradt adós s ügyvédek pumpolt meg. Nagyváradon ismét letartóztatták, de csakhamar kiszabadult.

Legutóbb, néhány hét előtt állítólag Kamaráson látták. Adós maradt a vacsorájával s köszönés nélkül távozott Kevéssel később történt a szabadkai gyermekrablás. A publikum ezzel a bünténnyel szinte egyértelműleg Georgievits Istvánt gyanúsította. A régi barátai megtagadták s azok a családok, akik valamikor szívesen látták volna Georgievitset, egy két napig úgy beszéltek róla, mint gyermekrabló kalandorról.

Pedig Georgievits az alatt, míg Szabadkán riadoztak és rettegetek tőle, mint gyermekrabló-

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (6jeli-nappali)	— — —	367
Szerkesztőség (csak 6jeli használható mel-lékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetésosztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

tól, nyugodtan, boldogan és elegánsan sétált az abbáziai strandon, vagy az előkelő Quarneró kávéházban élvezte a gazdagság boldog előnyeit.

Mert Georgievits, a szélhámos kalandor ismét olyan helyzetbe jutott, mint aminőben pályája zenithjén Szabadkán volt.

Van pénze, megint elegáns, megint nagy ur, akit megsüvegelnek a pincérek, s akinek nem kell a hátsó ajtón kimenekülni a kávéházból.

Georgievits egy nő révén jutott mai szerencséjéhez. A kalandort, aki pedig egyáltalán nem szép fiú, megszerette egy nagyon gazdag, igen szép és fiatal özvegy, állítólag lengyel grófnő, s a napokban meg is volt a két szerelmes házassága.

Lehet, hogy a grófnő grófsága csak mese, s azok az okmányok, amelyeket a házasságkötésnél használt, szintén lehetnek hamisak, — elvégre Georgievits Istvánról nem muszáj jó véleménnyel lenni, annyi azonban bizonyos, hogy a grófnő szép és ami fő: gazdag.

Az ifju pár az előkelő Szabados-penzióban lakik Abbáziában, nagy uri módon él, sokat költ s a grófnő pénzéből minden futja.

Georgievits nem buvik szabadkai ismerősei elől. Büszkén, gögősen néz velük farkasszemet, amikor gyönyörű asszonya oldalán végig megy a sétányon. Nem titkolja és nem szégyenli a multját és a jövőjéről is szívesen beszél.

— Még néhány hétig Abbázia, aztán egy nagyobb utazás, de észre hazamegyünk — mondja.

— Hová haza? — kérdém tőle.

— Haza a Bácskába. Birtokot veszek, ott telepszem le s gazdálkodni fogok. Nincs párja a Bácskának...

HIREK.

— Az időjárás. Egyelőre még meleg idő várható, helyenként zivatarokkal. Későbbi hőszűvés valószínű. Sürgönyprognózis: Meleg, zivatarok, később hűvösebb. Déli hőmérséklet 27.8 C.

— A király. Gödöllőről jelentik: A király ma egész délelőtt íróasztala mellett dolgozott. Az idő igen szép. Délután a király valószínűleg kikocsizott.

— Székely Ferenc nagybeteg. Budapestről jelentik: Ma délben az a hír érkezett a képviselőházba, hogy Székely Ferenc igazságügy-miniszter állapota váratlanul aggasztóra fordult. Részvétellel tárgyalták a fordulatot a képviselők, de a szerencsére hamarosan kiderült, hogy a súlyos fordulatról szóló hír nem igaz. Tegnap és tegnapelőtt esakugyan rosszabbul volt a miniszter, mint az előző napokban. Légcsőhurutja amely Hieronymi halála napján döntötte ágyba, egy heti betegsége után javult, de vasárnap hirtelen epeláz lépett föl és ez gyötörte az igazságügy-minisztert még hétfőn is. Ma reggel aztán örvendetesen esökkent a láza 38°-ra, ami — remélhetően — a gyógyulás jele. Székely Ferencet háziorvosa: Szikszay Sándor dr. pestvidéki törvényszéki orvos gyógykezeli. Naponta többször meglátogatja. Professzort csak azért nem hivatnak, mert nem akarják a beteget nyugtalanítani. Hitvese és fia, Székely Aladár dr. országgyűlési képviselő a nap legnagyobb részét a beteg ágya mellett tölti. Minden remény megvan arra, hogy a gondos ápolás mielőbb talpra állítja a nagybeteg minisztert.

— Katonai szemle. Molnár Dezső honvédezésre a 8. honvéd gyalogezred május 1-én kinevezett új parancsnoka ma este Aradra ér-

kezett, hogy szemlét tartson az Aradon állomásozó honvéd zászlóalj felett.

— Az orthodox főrabbi kitüntetés. A hivatalos lap mai számában királyi kézirat jelent meg, amely Reich Kopplnak, a budapesti autonóm orthodox izraelita hitközség főrabbijának sok évi buzgó és eredményes működése elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozza. Az agg főrabbi, akit ez a ritka tisztség ért, évtizedek óta papja a budapesti orthodox hitközségnek.

— Huszárkapitány és képviselő. Röviddel ezelőtt beszámoltunk arról az afférről, melynek Zubovics Fedor huszárkapitány és Győrffy Gyula képviselő a szereplői s mely azzal végződött, hogy a képviselő segédei, Lovászy Márton és Eitner Zsigmond, arra való tekintettel, hogy Zubovics katonai becsületbiróság elé vitte az ügyet, egyoldalú jegyzőkönyvet vettek fel. Az ügy ma folytatódott. Két huszártiszt jelent meg a ház folyosóján és Zubovics segédei nevében provokálták Győrffy két megbízottját, Lovászyt és Eitnert, akik Mádi Kovács Jánost és Justh Jánost bízták meg az ügy elintézésével. A két megbízott nyomban visszavonult a huszártiszteskel, akiknek azt a kijelentést tették, hogy mivel sértés nem történt, a lovasgias eljárásnak nem látják szükségét. A tisztek ezt tudomásul vették, de jegyzőkönyvet még nem vettek fel.

— Házasság. Faragó Rezső ma tartotta esküvőjét Böhm Olgával, Böhm Géza vállalkozó kedves és szép leányával.

Faragó Miklós újságíró, az Est munkatársa ma házasságot kötött Szegeden Rosenfeld Paulával, Rosenfeld Nándornak, a szegedi közúti villamosvasut vezérigazgatójának leányával.

— Az aradi közöskonyha. Stegelitz Ferenc asztalosmestert — ma reggel rálőtt Török Imre vasuti kalauz fele, aztán öngyilkosságot kísérelt meg — ma lakására szállították a kórházból. Az asztalosmester könnyebben érzi magát és remény van felépüléséhez. Töröknek továbbra is a kórházban ápolják. A dráma okára nézve ma újra tudakozódtunk Töröknek hozzátartozóinál, aiktól azt a felvilágosítást nyertük, hogy a gyilkos merénylet hátterében nem szerelem lappang, hanem anyagi okok idézték elő a revolveres merényletet. Stegelitz és Töröknek rokonságban vannak és eme viszonyból kifolyólag az asztalosmester kölosönökért zaklatta az asszonyt. Ebből keletkeztek azután a veszedelmek, amelyek a revolveres merényletig vezettek.

— Megszűnik az aradi közöskonyha? A néhány évvel ezelőtt a vidéki városokban keletkezett közöskonyhák közül már csak az aradi prosperál. A többi ilyen intézmény egymásután feloszlott. Most az aradi közöskonyhát is a megszűnés veszedelme fenyegeti. A napokban közgyűlést tartott a közöskonyha. A közgyűlés programján szerepelt az a pont is, amely a feloszlásra vonatkozik. Ezért aztán tömegesen léptek ki a tagok. A buzgó vezetőség különben azon fáradozik, hogy továbbra is fenntartsa ezt a valóban mintaszerű intézményt, amely megérdemli a legszeleesebb körű támogatást. A vezetők új belépő ivatek bocsátottak ki, amelyek nagyobb tagsági díj szerepel. Ugyanis a megszűnést csak úgy tudják megakadályozni, ha nagyobb tagsági díjat fizetnek a tagokkal. Az intéző férfiak mest azon buzgólkodnak, hogy annyi tagot gyűjtsenek össze, amennyivel lehetővé teszik a közöskonyha fennmaradását.

— Fél százados jegyzői Jubileum. Lélekemelő ünnepség keretében bucsuzott el a hó 14-én az aradmegyei Honcő és környéke közönsége általános bcsült jegyzőjétől, Borsos Lajostól, aki ötven évi áldásos működése után nyugalmába vonult és Aradra költözött. A bucsu-ünnepélyt a honcői kaszinó rendezte, amelynek Borsos elnöke és egyúttal megalapítója volt. A kaszinó diszgyűlést tartott, amelyen a bucsuztatott jegyzőt érdemei elismerésül örökös diszelnökké választották; elhatározták, hogy a kaszinó számára megfestetik életnagyságú arcképét és évente egy szegénysorsu honcői tanuló segélyezésére Borsos Lajos nevére alapítványt fog gyűjteni. Az ünnepeltet a küldöttség alakult választmány hívta meg a diszgyűlésre s ott Zborovszky Pál Acsev. főmérnök hatásos beszéddel bucsuztatta a távozt, aki a következőképen felelt:

Mélyen tisztelt uraim, szeretett hölgyeim! Előttöm szóló kiemelte az időt, mely idő alatt én, mint egyszerű falusi jegyző Honcőn működtem. Igaz, ötven esztendeje annak, hogy pályát rőttem s ez nagy idő. Némely ember örülne, ha csak eddig élne s én az isteni gondviselésnek köszönhetem, hogy átéltem terhes esztendőimet. Lehet, hogy hivatalos ügyekben nem tudtam minden ember számára a kellő igazságot megadni, máskor talán erélyesebben fel kellett lépnem, de a másik percben egy kis megfontolás után, sajnáltam. Amidőn mélyebb hálámat fejezem ki Önöknek, kedves jelenlevők, kérem önöket bocsássanak meg nekem, ha valakit szóval vagy tettel is megbántottam. (Könyezik.) Ne vegyék rossz néven, ha elérzékenyülök, de ha meggondolom, istenem, 50 esztendő után elhagyni azt a helyet, ahol eddig a szeretet és melegség környezett s ahol életem legszebb éveit, a fiatalságomat töltöttem, — fájdalommal fogja el szívemet. Rosszul esik annak is a távozás, aki környezetét csak rövid idő után is elhagyja, s most már elmegyek innen, de csak testileg, a lelki kapesot magammal hordom utolsó utamig. Tartsanak meg engem emléküben, miként azt én teszem s ígérem, hogy nem fogom önöket elfelejteni. A jó isten tartsa meg önöket továbbra is jó egészségben. (Hosszszan tartó eljenzés.)

A diszgyűlés után fényes lakoma volt, amelyen megjelent az ünnepelt egész családjával, közte két fia Borsos Béla megyei főorvos és Borsos Géza borosjenői főszolgabíró, továbbá az egész vármegye területéről az ünnepelt tisztelői és barátai és igen sokan a vármegyei jegyzői karból. Az első felköszöntőt Vas Pál gurahonci takarékpénztár cégvezetője mondotta méltatva a távozó érdemeit.

Az ünnepelt elérzékenyülve mondott köszönetet. Aztán még több tósztt méltatta Borsos Lajos érdemeit. Dálnoky Nagy Lajos alispán, Almay Olivér, a kerület képviselője, a pénzügyigazgató és számos megyei notabilitás, hosszu táviratokban mentették ki távolmaradásukat.

— Molnár Ferenc állapota. Budapestről jelentik: Molnár Ferenc állapotában a mai nappal sem állott be javulás. A nagybeteg író a keddre virradó éjszakát nyugtalanul töltötte és alig aludt valamit. Reggelre kelve kedélyállapota rendkívül deprimált lett, azért látogatókat nem bocsátanak hozzá. Közérzete különben, nagyfoku apatikusságtól eltekintve, kielégítő s így a Pajor-szanatórium orvosai remélik, hogy Molnár Ferenc egy-két hét múlva elhagyhatja ágyát.

— Megnyílt a Neptun-uszoda. Arad régi, s egyetlen nyári fürdője, a Neptun-uszoda a napokban megnyílt. Az aradi közönség évek óta támogatja ezt a fürdőt, amelyben a nyári hőség ellen hős menedéket találhat. Az uszodát most renoválták és még kényelmesebbé tették a közönség számára.

— Szerelmi dráma kettős halállal. Budapest ma este kettős halállal végződő szerelmi dráma történt. Özevgy Kovács Józsefné Csontos Aranka, 32 éves szép asszonyt nemrég eljegyezte Kovács János, az Egyesült Kőszénbánya részvénytársaság tisztviselője. A menyasszony azonban a napokban megtudta, hogy vőlegénye tudóbajos s ezért föl akarta bontani az eljegyzést. A hivatalnokot ez annyira elkeserítette, hogy ma este a menyasszony lakásán előbb az asszonyt, aztán önmagát lőtte agyon.

— Botrányok Krassószörénymegye közgyűlésén. Lugosról jelentik: Izgalmas jelenetek voltak Krassószörénymegye tegnapi és mai közgyűlésén. A tegnapi tanácskozás este 11 óráig tartott. A gyűlés elején, amikor Hieronymit elparentálták, csöndesen viselkedtek a románok. Amikor szóba került a román iskolák ügye, Branista Valér, a Drapelul szerkesztője erősen támadta a megye vezetését, amely — szerinte — indokolatlanul üldözi a román iskolákat.

— Azért is megrójják a román tanítót — mondta — ha nem énekelte a magyar Himnusz. Ezt nem is kell énekelni, mert Kőlesey Himnusza csak egy nemzetiségnek — a magyarnak — a Himnusza és nekünk tiltakozni is kell az ellen, hogy ezt a román iskolákban énekeljék.

Nagy vihar támadt erre. A román szószókat inzultálni akarták és Medve Zoltán főispánnak csak nehezen sikerült lecsendesíteni a háborgókat. Ellenindítványt tettek a Tisza Kálmán szobrára szánt adománynál is, de a többség elfogadta az 1000 koronás adományra vonatkozó javaslatot. Nagy zavart keltett az is, hogy az ellenzék az általános titkos választójog érdekében feliratot akart intézni a parlamenthez. A többség ezt az indítványt elvetette.

— A hamis tej. Orosháza tejszükségletét nagyrészt Montag Sándor nagybirtokos nagyszénási tehenészetének utján fűdözi. Az utóbbi időben sok panasz hangzott el a fogyasztók részéről a tej ellen; a rendőrséghez is érkezett följelentés. Szombaton reggel lefoglalták a szállítmányt és a megejtett vegyi vizsgálat kiderítette, hogy a tejhez husz százaléknyi vizet öntöttek. A kocsis beismerte, hogy ilyen uton akart magának mellékjövedelmet szerezni.

— Csonváz a temp'om alatt. A görög keleti aradi egyház bérpalotáinak most folyó építkezésénél a munkások ma értek el a lebontott templom helyén az alapfalak részére szükséges árok kiásásához. A földfelületével egy szinten már a múlt hetekben észre vettek egy kőkeresztet és ebből azt következtették, hogy alatta temetkezési helyre fognak bukkanni. Ma este eltávolították a keresztet és mikor másfél méternyire kiásták a földet, egy teljesen ép férfi csontvázára akadtak, melynek koponyáján még haj is volt. Értesítették Luka Laureán dr. esperest, aki intézkedett, hogy holnap megfelelő szertartás mellett a csontokat elföldeljék a temetőben. Valószínű, hogy az egyház valamely kiválóságának csontjait rejtette a kriptá szerű üreg, de eddig még nem tudták megállapítani, kinek a csontvázat találták meg.

— Cirkusz. A közönség élénk érdeklődése mellett ismét meg előadását a Béla-téren felállított Stutzbart cirkusz. A ma esti előadáson alkalmunk nyílt másodszer a birkozók ügyességében s némelyik fejlett technikájában gyönyörködni. A birkozások estként folytatódnak, az eddigi mérkőzések eredményét alant közöljük. Hétfőn, 15-én két pár mérkőzött: I. pár Jusuf—Schneider, győztes Schneider. II. pár Pulovsky—Angelescu, győztes Pulovsky. Kedden, 16-án 3 pár. I. pár Sips

neger—Jusuf, győztes Sips. II. pár Schneider—Angelescu, győztes Schneider. III. Czaja—Cristensen, győztes Czaja. Az agilis igazgató áldozatot nem kímélve, mindent elkövetett, hogy változatos produkcióival a közönséget szórakoztathassa.

— Robbanás a kávéházban. Budapestről jelentik: Békés börténerek, a Szabadság-tér előkelő lakói a parlament felé igyekvő emberek, rémülten rohantak ma délelőtt a börzsepalotával szemben lévő City-kávéházba, ahol robbanás történt. Féltenegykor messzehangzó dőrej hallatszott ki a kávéházból, közvetlenül a detonáció után a mennyezet egyik oszlopáról lehullott a vakolat és a gipszburkolat és porfelhő borította el az egész helyiséget. A környéken nagy riadalom támadt, a kávéház vendégei és a pincérek ijedten futottak ki a kávéházból s mindenki azt hitte, hogy a robbanásnak katasztrofális következményei vannak. Szerencsére nagyobb baj nem történt. Hamarosan megállapították azt is, hogy mi okozta a detonációt. Az egyik gázcsőből már napok óta kiszivárgott a gáz és annak forrását Fekete Lajos szerelő ma gyufával kereste. Kutatás közben a gáz lobot kapott, fölrobbant és irtózatossá erővel szétvetette a mennyezet egyik oszlopát. Az oszlop vakolata lehullott a biliárd-asztalokra, a láng egész a kávéház ablakáig csapott le, a robbanásnál senki se sérült meg.

— Rejtélyes idegen. Nagykanizsáról írják: A mi ap egy nagybeteg embert találtak a városi csoportház padlásán, kit be szállítottak a kanizsai kórházba. Őt napja fekszik ez a rejtélyes ember a kórházban anélkül, hogy tudni lehetne, kicsoda, mi a baja. E hó 6-án, a bevonuló pórtartalékosokkal jött Kanizsára egy fiatal ember, ki azzal keltett fel-tűnést, hogy *uri ruhában járt, még gallérvédőt is viselt, — de cipőt nem.* A bevonulókkal együtt bement a Vidáféle vendéglőbe, ott jó étvágygyal evett, ivott, rendesen fizetett, aztán elment Nyolcadikáig senki sem látta! Ekkor ráakadtak a csoportház padlásán. Ott feküdt holtan, sápadt arccal, szederjes ajkakkal, üregesedő szemekkel; a szája mozgott, de nem adott hangot. Elszállították a kórházba, ahol négy napig feküdt élen-szomjan, szótlannul, míg végre az éjelen annyira magához tért, hogy néhány kanál ételt elfogyaszthatott. Az örvendetes javulás láttára az apácák faggatóra fogták, hogy megtudják a nevét, azt, hogy honnan jött, mi a baja, de a rejtélyes idegen egy szót sem szolt. A rendőrség néhány cirill betűkkel írt jegyzetet talált a furcsa kórházi betegnél s most ezekből igyekeznek megállapítani a kiletét.

— Lopás a pásztor órában. Saprőről jelentik: Vékás Sándor 43 éves seprősi kocsis egy éjszakai dorbézolás után hajnali 3 óra tájt beállt ott özv. Toma Páterné, Incsikó Évához. A pásztoróra után a férfi az asszony istállójába ment és ott lefeküdt. 8—11 óra között felébredt, felöltözködött s közben szomorú szívvel tapasztalhatta, hogy jegyzőkönyvecskéje, melyben bankjegyekben 1580 korona volt, eltűnt. Kérdőre vonta az asszonyt, de az erősen tagadta, hogy csak látta volna is a pénzt. Kapusi István őrmester és Csik János csendőrből álló járőr a nyomozást bevezette, aminek eredményeként Kapusi őrmester tisztán látta, hogy a tettes csakis Incsikó Éva, a 40 éves, de még hevesvérű özvegyasszony lehetett. Az asszony azonban azt állította, hogy nem is látta az embert. Később beismerte, hogy nála járt, a pénzt nem látta, keressék ott, ahol a pénzt bizonyára ott lesz. A pénzt aztán az istállóban 120 korona híján a fal alatt betakarva megtalálták. Az asszony ellen lopás miatt megindult az eljárás.

— Tamasdán István dr. fogorvos értesülésünk szerint a mai napon 3 heti tanulmány-utrá külföldre utazott. Hazajövetelét annak idején tudatni fogja.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér volt és Weiszna. 1450

Színházi pletykák.

(Fővárosi levél.)

Budapest, május 16.

(Operett-otthon.) Színházokról folyt a szó tegnap este egy társaságban. Arról beszéltek, hogy az operett milyen óriási tért hódított mostanában és valaki megemlítette, hogy Budapestén csak egy operettszínház van.

— Pedig azelőtt volt három is — mondotta — a Népszínház, a Király-Színház és a Magyar Színház.

— Nagyon elég ez az egy operettszínház is, — jegyezte meg erre egy ismertnevű író. — Vagy talán nem elégíti ki kitűnően a közönség igényeit? Hiszen egymagában is ugyanannyit ad, mint azelőtt három operettszínház.

— Hogyan?

— Nézzétek csak meg a Király-Színház ma megjelent jövő heti műsorát: ott van abban mind a három színház műsora. Hétfőn játszóak a szultánt, a régi Népszínház műsordarabját, szerdán a Lotty ezredesi a Magyar Színházból és vasárnap a Cigányszerelmét a Király-Színház műsorából. Hát nem egyesíti magában a Király-Színház mind a három operett-színházat? . . .

(Az olcsó szabadjegy.) Egy komponista megjelent a napokban a színházunk igazgatói irodájában és szabadjegyet kért.

— Hanem kérem — mondotta a titkárnak — nekem ne tessék percents jegyet adni. Én nem akarok fizetni a jegyért.

— Hja, azt nem tehetem — felelte a titkár — nálunk percentskű szabadjegy egyáltalában nincs, mert mi a percents a nyugdíjalapra adjuk.

— Akkor talán kérek egy olcsóbb jegyet, amelyre kevés a százalék.

— Helyes — szolt a titkár. — Itt van egy jegy, földszint, utolsó sor. Egy korona ötven fillér a percents...

— Egy korona ötven? — szörnyülködött a komponista. — Ez nekem nagyon sok. Akkor inkább nem is megyek be. Végre is én szegény ember vagyok, nem fizethetek ennyit.

A titkár erre egy magyar mozdulattal a zsebébe nyúlt és kivette belőle az egy korona ötven fillért.

— Tessék — szolt — én majd megfizetem ön helyett a percents.

— De kérem, — szabadkozott a komponista, — hogyan fogadhatom én ezt el öntől? Nem, nem tehetem...

— De, csak parancsoljon velem... Végre is ön egy kitűnő szerző, nem akar percentsot fizetni, mi meg másképp nem adhatunk, hát majd én fizetem ki a százalékot.

A komponista egy kis ideig még szabadkozott, de aztán elfogadta az ajánlatot és indult az utalvánnyal kifelé. Az ajtóból azonban visszafordult és rövid habozás után felháborodva megszólalt!

— Kérem, kedves titkár ur...

— Parancsol?...

— Kérem, meggondoltam a dolgot. Nem kaphatok mégis — egy jobb jegyet? Végre is én még sem ülhetek az utolsó sorban...

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értékesítés.

Tévesztési táblázat.

Budapest, május 16.

Amerika 1-el olcsóbb. Únált korlátot, varlekov gyenge, 4 ezer mm. változatlan.

As áruk 60 kilókára maanáva:

Dél	3 óra
szálat	szálat

Buna 1911. májusra	12.43	12.49	12.41	12.42
Buna 1911. októberre	11.42	11.48	11.41	11.42
Rosa 1911. októberre	9.47	9.48	9.49	9.50
Tangeri 1911. májusra	6.57	6.58	6.53	6.54
Tab 1911. októberre	7.71	7.72	7.69	7.70

Maidt és Schrodt

angol ural dívat és fehérnemű különlegességek üzlete

Arad, Andrassy-tér 17.

(Reinhardt-ház.)

Ajánljuk dusan felszerelt áruraktárunkat, hol valódi panama kalapok 13 kor-tól. Girárdi kalapok 2 koronától dívat mellények nagy választékban I-a fehér és színes ingek, 3. 50 kor-tól, gallérok a legdivatosabb formákban. Harisnyák, kesztyűk, sétatokok és esernyők minden árban. Szolid kiszolgálás! Városi és megyei telefon 785. Szabott árak!

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Máj. 15. —

Magyar aranyjárdék 4%	111 40
Magyar koronajárdék 4%	9 20
Magyar koronajárdék 3 1/2%	79 50
Magy. földtörvény 4%	92 50
Szlovák-szlavon földtörvény 4%	34 —
Magyar nyeresémsorsosgy kölcsön	212 —
Füzesab. és szegedi sorsosgy kölcsön	151 —
Osztrák járdék papírban	92 60
Osztrák járdék ezüstbe	96 50
Osztrák járdék aranyban	115 50
Osztrák koronajárdék 4%	92 50
1900. évi osztrák államsorsosgy	162 —
Osztrák-magyar banksorsosgy	19 55
Magyar hitelbank-részvény	18 50
Osztrák hitelintézk. részvény	42 50
Osztr.-magy. államvasuti részvény	7 3 50
10 frankos arany (Napoleonkor)	19 —
Német birodalmi marka	217 8 1/2
London vista	239 87 1/2
Paris vista	84 82 1/2
10 márkás arany	47 47

Budapest-Köbányai sertéskereskedelem

— Máj. 16. —

Sertéslelészám: máj. hó 12. napján volt készlet 2434 darab, máj. 13-14. napján csomagolt 44 darab, máj. 13-14. napján elszállított 139 darab, máj. 15. napjára maradt készletben: 24620 darab. A hízott sertés üzlet irányzata nyugodt.

Felelős szerkesztő
BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZINHÁZ.

Szerda, 1911. május hó 17-én:

A karszemélyzet jutalomjátéka.

Mihályi Ernő a Nagyváradi Színház kedvenc tagjának felleptével:

Az aradi 33. gyalogezred zenekarának közreműködésével. Berletiszünet.

I.

Nyitány, vezényli Zellner József ur az aradi 33. gyalogezred ká. nagyja.

II.

Mihályi Ernő felleptével s a 33. gyalogezred közreműködésével:

Cigányszerelem.

Regényes operette 3 felvonásban. Írták: Willner és Bodansky. Zenéjét szerzette: Lehár Ferenc. Fordította: Gábor Andor. Rendező Kulcsár Lajos.

SZEMÉLYEK:

Dragotin	Heltai Jenő.	Zórika	Wlas-ák.
Boleszku	Huszár K.	Jolán	Sz. Román B.
Dimitrianu	Vas Jenő.	Körösházy	Diósy Nusi.
Joszi cigány	Mihályi Ernő	Julca	Fenkóné.
Mócsi	Polgár S.	Foresku tiszt	Herold E.
Mosu	Vihári B.	Lilatic bojár	Mazor F.

Kezdeté 8 órakor.

NYÁRI SZINHÁZ.

Szerda, május hó 17-én:

Nagy megnyitó előadás.

Itt először:

1. A mosónő fia. Humoros életkép (mozgófénykép.) Arlo Dolo és két társa.
2. Komikus kerékpáros csoport.
3. A világ legnagyobb kolostora. Mozgófénykép, természet utáni felvétel.
4. John Mack és Boby, a világhírű kutya. Nagy varieté szám.
5. Hős mozdonyvezető. Dráma mozgófénykép.
6. Mackwell csoport, szenzációs akrobaták.
7. Leó halászni megy. Kacagató mozgófénykép.
8. The 5 Merckels szenzációs attrakciók.

Kezdeté este 8 és fél órakor.

Maison Steiner

eredeti párisi női kalap-képzés

Arad, Forray-u 2a. Lukácsy-ház.

2118

URANIA

mozgófénykép színház.

(Bérső Simonffy-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerda 1911. május 17.

1. A bikavilág. Humoros. — 2. A terror. Nihilis a történet. A legkiválóbb amerikai színészek előadásában. — 3. Álom az autóról. Bohózat. — 4. Kozák gyakorlatok. Eredeti katonai felvétel. 5. Gyermekhistória. Bohózat. — 6. Összeesküvés III. Henrik alatt. Történelmi dráma. Személyek: Rancy gróf: Ravet a Comedie Francaise tagja. — III. Henrik: Waque George. Margit: Milo D'Orville. — 7. Párhé zsmnal. Aktualitások mozgófényképekben 8. — Hieronymi Károly temetése. Eredeti felvétel.

Az előadások délután 6, 8 és 9 órakor kezdődnek.

Az előadások tartama 2 óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukráda.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

APOLLÓ SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma, szerda 1911. május 17-én:

1. Érdekes állatok. Tudományos kép az állatok világa-ból. — 2. Néma, de hü pajtások. Dráma. 3. Babylas mint szenvedélyes játékos. Kacagató. — 4. Hamis vád. Erdékesítő életkép. — 5. Nauke újévi ünnepe. Humoros. — 6. St. Giuliano. Gyönyörű természetutáni felvétel. — 7. Az aszfalt betyár. Bohózat. — 8. Ruth és Boas. Gyönyörű bibliai dráma. Színezett felvétel. — 9. Pali megengestelése. Kacagató.

Előadások délután 6 órától.

Utolsó előadás este 11 óráig.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A bűnyök kéretnek a nézőtérén kalap nélkül megjelenni.

NYILTÉR.*

Másolat.

Nyilatkozat.

Alulírott Vanderlich Konrád lugosi lakos ezennel készséggel igazolom, hogy a Gaedicke A. bankház velem szembeni eljárása teljesen kifogástalan volt. Az általam folyamatba tett sajnálatos lépések meggondolatlaniságból történtek, s izgalomban oly állításokat imputáltam a Gaedicke A. részvénytársaság nálam járt megbízottainak, melyeket ezek az urak, kik velem szemben a legnagyobb nyíltsággal jártak el, soha nem tettek meg.

Ezen elégtétellel tartozom a Gaedicke bankháznak, mely velem szemben a méltányosság legszélsőbb határáig ment el, valamint a megállapodás létesítésekor közbenjárt uraknak.

Az indokolatlan meghurcoltatásért ezenel legünnepélyesebben bocsánatot kérek. Budapest, 1911. évi április hó 30-án.

Dr. Zala Emil,
tanu.

Vanderlich Konrád.

Dr. Deutsch Arthur,
tanu.

Hitelesített Dr. Stamberger Ferencz kir. közjegyző jelenlétében Budapesten. 6911

Specialis orvosi laboratorium

Szabadság-tér 2. sz. alatt.

A bőrgyógyászat és urológia körébe vágó összes vizsgálatok a legmodernebb segédeszközökkel végeztetnek

a Wassermann f. vérvizsgálat

a legújabb módosításokkal,
a haj és bőr efflorescentiák,
a vizelet és gonococcus,
spirocheta és onó vizsgálatok a legnagyobb gondalintéztetnek el.

Dr. Werner Sándor

bőrgyógyász és urológus.

2175

'Hideg vízben'

a Hattyuszappan (Sóhímű szilárd kőszappan) több habot és intenzívebb mosási erőt fejt ki, mint bármely más szappan meleg vízben. Ez nagyon fontos már csak azért is, mert finom szövedékek csakis hideg vízben moshatók.

Ennek folytán a Hattyuszappan páratlan különlegesség gyapjú, selyem, cellophán és finom fehérnemű mosására.

Tisztviselői kölcsönt katonatiszteknek

állami, megyei, városi hivatalnokok, valamint

a legelőnyösebb feltételek mellett

kezesek nélkül eszközöl

minden előzetes kiadás nélkül, biztosítási iroda,

Arad, Hunyadi-u. 1. I. em., hol kövebb felvilágosítás nyerhető.

2009

Apró hirdetések.

Minden szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér, feltűnőbb szedéssel 8 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők.

Kéztelek

480 □-öl, Belvárosban, szabad kézből eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1872

Málna szörpöt

legfinomabb minőséget 5 kilogrammos kannában 7¹/₂ koronáért bérmentve küld Gyógyszertár Nagyhalmágyon 2208

Ügyes varró leányok

Jó fizetéssel felvétetnek. József főherceg-ut 7. 2174

Egy modern lakás

2 szoba, konyha, hozzátartozó mellék-helyiségekkel együtt kiadó. Deák Ferenc-utca. 22 szám 2182

Kerestetik megvételre

egy három méter széles vaskapu, melyben kis ajtó is van és egy jó karban levő Wertheim-szekrény. Ajánlatok Községi előjáróság Magyarad küldendők. 2148

Jó házikoszt

házban és házon kívül, valamint egy modernül berendezett szoba 2 ur részére kapható. Szíves pártfogásért esedez Kohn Adolfné, Boros Béni-tér 7. 2088

Sok száz vagyonos hölgy

(fiatal vagyonos amerikai, bécs pékmester egyetlen leánya, több magyar hölgy, hajadonok és özvegyek stb. stb.) óhajt férjhez menni. Komoly szándéku urak (ha vagyonalanok i) irjanak e címre: L. Schlesinger, Berlin 18. 2087

Gyermektelen házmesterpár

kerestetik, hol az asszony a lakás takarítását végezné lakásért és fizetés mellett. Kik szobalányi minőségben hosszabb ideig szolgáltak, előnyben részesülnek. Ajánlatokat „Tiszta” jellegre kérünk. 1795

Keresünk vételre

modern könyveket, egész könyvtárakat. Ingusz L és Fia könyvkereskedése Arad, Andrassy-tér 16. Monarch Irógép. Képviseletből viszsamaradt teljesen új 650 K helyett 500 korona. 555

Olasó

természetes ásványviz.

2 literes lithiumos borhegyi borviz üvegcserevel 86 fillérért kapható Kardos Miklós ásványviz raktárban Arad, Szabadság-tér 12. (Vaskapu.) 10 üveg vételénél házhoz szállítatik. Üvegbetét 12 fillér. Telefon. 2116

Ajánlom

a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe mosó és vasaló intézetemet, ugyszintén mindennemű tisztítást elvállalok. Arad, Deák Ferenc-utca 7. Szabó Bálintné. 1062

Kiadó

4 szoba, fürdő-szoba, összes mellék-helyiségekkel, villany-világítással ellátott, teljesen külön álló földszintes lakás azonnal, vagy május hó 1-re. Ugyanott egy utcai bejáratral, száraz világos műhely, vagy raktárhelyiség kiadó. Hasszinger-utca 5. sz. 939

Házi kenyér sütőde

szatócs üzlettel egybekötve napi 160 korona bevétellel sürgősen eladó. Ster fedezi házbért. Cim a kiadóban. 2178

Kerpel Jzso

ajánlja 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden újdonság azonnal kapható. 80,000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Előnyös vidéki bérlet zeneművekre és könyvekre. Veszek egész könyvtárakat és hangjegyeket legmagasabb áron. Üzleti könyvek, u. m. strazzák, naplók, stb. gyári raktára. Bonyilvántartási iver készlete. A Révai Lexikon részletfizetésre is kapható. Kerpel Jzso könyv- és papirkereskedése Aradon. 1451

335—911. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az ezidőszert Gruber László által bérlet Vásárállás 2. sz. alatti korcsmahelyiség nyilvános árverés útján bérbeadása iránt folyó évi május hó 29. d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár 3400 korona évi bér. Bérleti idő 1912. április hó 1-től számított 6 év.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha ezekhez a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeének 1911. évi május hó 8-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Uj menetrend

Az Aradról induló és ide érkező, valamint az Aradot érintő összes vonatok menetrendjét tartalmazó füzet kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

:: Ára 12 fillér ::

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Csillárok, Villamos felszerelések legolcsóbban 1874 Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban.)

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-utca 4. sz.

Malrovitz kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű figurális és dekoratív

szobrász munkákat

u. m.: portrékat természet és fénykép után, síremlékeket, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modern épület, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, stb. anyagokból és azok javítását elvállalja a legolcsóbb ártól. 4407

337—911. g. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági széke a rendőrség és tűzoltóság ruházatahoz szükséges 343 m. 80 cm. kék köpenyposztó 390 m. 70 cm. kék ruhaposztó szállítása iránt 1911. június 6-án d. e. 10 órakor a városháza földszinti termében zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipara gyakorlására engedéllyel bír.

Azon ajánlattevők, kik Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és ipar kamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatok telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban egy koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be. Az elkészett vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatokhoz 5% bánatpénznek a városi pénztárban való letételét igazoló nyugta csatolandó.

4. A posztó kizárólag hazai anyag lehet.

5. A szállítást elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

6. Fentartjuk azon jogot hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon válasszunk. Az ajánlattevők kötelesek kitüntetni, hogy a szállított posztóért mennyi idei jótállást vállalnak.

7. Ajánlattevő ajánlatának a végleges döntésig kötelezettségben marad.

8. Az ajánlatban világosan és határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

9. A versenyárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásával az ajánlattevők vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

10. Az ajánlatok felett Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

11. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük, nemkülönben pótajánlatokat.

Arad, 1911. május hó 8-án.

A gazdasági szék.

A ki bort, gyümölcsöt, gabonát, butort,

Zongorát, stb.

Azonnal, vagy

Rövid időn belül eladni óhajt,

A ki üzletet, műhelyt, lakást, stb. kiadni kíván,

A de nincs rá vevője, illetve bér-
lője,

A igen gyorsan eredményhez jut,
ha az Aradi

Közlöny kis hirdetési rovatát használja. Aki

Összeköttetés és ismeretség híján házastársat, nevelőt, könyvelőt,

Zsellért, stb. keres, továbbá aki

Iovat, kocsit, földet, házat, stb. venni, vagy eladni akar, ha hirdet,

Özönével kap ajánlatot. A hirdetés a hirdetőre kész

nyereség.

A ki tehát okosan számít és

Pénzére nem akar mindenáron

Ráfizetni,

Óriási meglepetésben lesz része,

Ha mindenkor

Igyekszik apróhirdetéseit

Részletesen összeállítva, a hirdetés

dijának beküldése mellett, az „Aradi Közlöny”-ben

e helyezni. A sikeres eredményt

több száz és száz eset igazolja. így tehát

Érdekében áll

Sürgősen

Ez ügyben

Intézkedni.

ARADI NYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZE

ARAD ÉS CIGANAI UTJÁRA 10. SZÁMÚ PÁLYÁRA

ADATJÓR ÉS LEFOLYÓZTATÁS
PERKEL FELSZEREL

KÖNYVKÖTÉSZEINKET,
KÖR ÉS LEFOLYÓZTATÁS MUNKÁINAK
FOLYMA ÉS LEFOLYÓZTATÁS KÖZLÉSÉRE
BIZTOSÍTÁSOK KÖZÖLÉSÉRE

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

Versenyen kívüli árak!

Selyem tafet-szoknya minden színben 5 50
Moire selyem-szoknya 3 90

Reformfűzők 3 50

Nyári keztyük 20 krajcártól feljebb.

Remek szép réz karnis 1 75
a kirakatban látható. ::

Csipke-maradékok félárban.

Kérem a kirakatokat megtekinteni :: ::

1901

E héten csipkék, betétek, csipkeszövetek mélyen leszállított árban lesznek árusítva.

Míg a készlet tart, kivételes olcsó árakban szerb vásznak, 15 színben, jól mosható, métere 22 krajcár.

Jól mosható ruhavásznak, remek színek, fehér és fekete is, métere 35 krajcár.

Mosó delainek és cretonok legujabb mintákban 30 krajcártól feljebb.

Selyem batisztok, 150 minta, olyan mint a valódi selyem, métere 50 krajcár.

Feltűnő olcsóságl női hosszú lüszterköppeny, tegethof, szürke és fekete színben 6 50 frt. Friss szállitmány érkezett.

HOFFMANN SÁNDOR

ARADON, SZINHÁZ-ÉPÜLET.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és beütömlőtödéje.